BAG
ინდექსი

საქართველოს ბიზნეს ასოციაცია
BUSINESS ASSOCIATION OF GEORGIA

ifo INSTITUTE
Leibniz Institute for Economic Research
at the University of Munich

MPC Research

I კვარტალი 2024

BAG ინდექსი

ბიზნეს
კლიმატი

დასაქმების
ბარომეტრი

ინვესტიციების
კვლევა

I კვარტალი
2024

სარჩევი

BAG ინდექსი 1

BAG ბიზნეს კლიმატი 1

BAG ბიზნეს კლიმატი სექტორების მიხედვით 3

დასაქმება, გაყიდვები და გაყიდვების ფასები სექტორების მიხედვით 5

ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორები 8

დაფინანსება 13

მოლოდინი გაცვლითი კურსის შესახებ 15

BAG დასაქმების ბარომეტრი 16

BAG ინვესტიციების კვლევა 20

BAG ინდექსი

მომზადებულია პი ემ სი კვლევითი ცენტრის და ifo institute-ის მიერ

საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის (BAG) ინდექსი საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის, პიემსი კვლევითი ცენტრისა და ifo ეკონომიკური კვლევების ინსტიტუტის ერთობლივი პროდუქტია. BAG ინდექსი მოიცავს BAG-ის წევრებისა და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიების[1] მმართველი მენეჯერების შეფასებას BAG ბიზნეს კლიმატის, BAG დასაქმების ბარომეტრის და BAG საინვესტიციო გარემოს შესახებ. პიემსი კვლევითი ცენტრი BAG ინდექსს აქვეყნებს ყოველკვარტალურად.

BAG ბიზნეს კლიმატი

BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი გამოითვლება BAG-ის წევრებისა და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიების გამოკითხვის საფუძველზე. კითხვარის მეშვეობით კომპანიები აფასებენ თავიანთ მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს[2]. კომპანიები, ასევე, აფასებენ გაყიდვების, გაყიდვების ფასების, დასაქმებულთა რაოდენობის და დასაქმებულთა ანაზღაურების ცვლილებას გასულ და მიმდინარე კვარტლებში და აფიქსირებენ მოლოდინს მომდევნო კვარტლისთვის. დამატებით, კომპანიები ასახელებენ თავიანთი ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორებს, აფიქსირებენ გაცვლითი კურსის შესახებ არსებულ მოლოდინს, და აფასებენ ფინანსებზე ხელმისაწვდომობასა და საინვესტიციო გარემოს. აღნიშნული ინდექსის ფარგლებში, BAG-ის წევრები და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიები გადანაწილდა ოთხ სექტორში: ვაჭრობა, მომსახურება, მრეწველობა და მშენებლობა. 2024 წლის პირველი კვარტლის გამოკითხვა ჩატარდა 2024 წლის 19 თებერვალი - 10 მარტის პერიოდში.

2024 წლის I კვარტალში, გამოკითხულმა კომპანიებმა თავიანთი მიმდინარე მდგომარეობა და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინი დადებითად შეაფასეს. 2024 წლის I კვარტალში, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელმა 43.6 ქულა შეადგინა, მათ შორის, ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობის მაჩვენებელი 27.4, ხოლო ბიზნესის მოლოდინის მაჩვენებელი 60.8 ქულაა.

2024 წლის I კვარტალში, 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით, BAG ბიზნეს კლიმატი 0.4 ქულით გაუარესდა. აღნიშნულ პერიოდში, გამოკითხული კომპანიების მიერ მიმდინარე მდგომარეობის შეფასება გაუარესდა 10.1 ქულით, ხოლო მომდევნო 6 თვის მოლოდინის მაჩვენებელი გაუმჯობესდა 10.1 ქულით.

2024 წლის I კვარტლის BAG ბიზნეს კლიმატის შედეგები გაუარესებულია 2023 წლის I კვარტალთან შედარებით, როდესაც აღნიშნული მაჩვენებელი 46.8-ს უტოლდებოდა. გაუარესებულია მიმდინარე მდგომარეობის შეფასებაც (38.6), ხოლო მომდევნო 6 თვის მოლოდინის ქულა (55.3) გაუმჯობესებულია.

აღსანიშნავია, რომ 2021 წლის I კვარტლიდან BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი დადებითია და 2023 წლის III კვარტლამდე უმჯობესდებოდა (ზრდადი ტენდენციის შემდეგ, 2023 წლის III კვარტლიდან, წინა კვარტალთან შედარებით, ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მცირედით გაუარესებულია) (იხილეთ გრაფიკი 1).

---

[1] 2021 წლის I კვარტალში BAG ინდექსის მეთოდოლოგიაში განხორციელდა ცვლილება, კერძოდ გაიზარდა გამოსაკითხი კომპანიების რაოდენობა: გამოსაკითხ კომპანიათა ბაზას დაემატა BAG-ის წევრების ჯგუფში შემავალი კომპანიები.

[2] საბალანსო მნიშვნელობა მიმდინარე მდგომარეობისთვის არის სხვაობა „კარგი" და „ცუდი" შეფასებების პროცენტულ წილებს შორის, ხოლო საბალანსო მნიშვნელობა მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინისათვის არის სხვაობა „უფრო ხელსაყრელი" და „ნაკლებად ხელსაყრელი" შეფასებების პროცენტულ წილებს შორის. BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი წარმოადგენს ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობისა და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინის საბალანსო მნიშვნელობების ტრანსფორმირებულ საშუალოს. BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი შესაძლოა იყოს -100-სა და +100-ს შორის. +100 ნიშნავს, რომ ყველა გამოკითხული ბიზნესი მიმდინარე მდგომარეობას და მოლოდინს აფასებს დადებითად, ხოლო -100 ნიშნავს, რომ ყველა გამოკითხული ბიზნესი მიმდინარე მდგომარეობას და მოლოდინს აფასებს უარყოფითად.

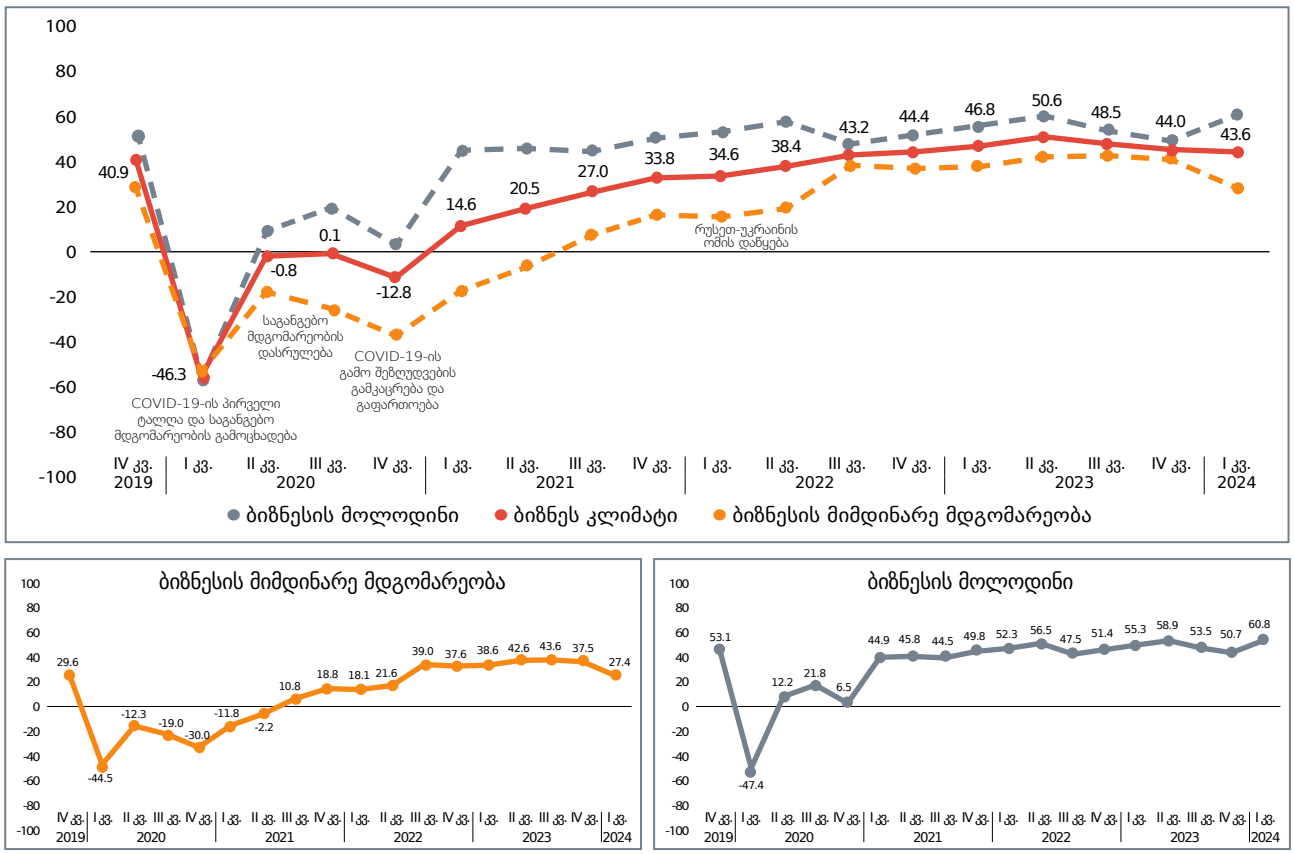

გრაფიკი 1: BAG ბიზნეს კლიმატი, ბიზნესის მოლოდინი და ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა

2024 წლის I კვარტალში, 2023 წლის IV კვარტლის მსგავსად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი **ბუმის** ფაზაში იმყოფება.

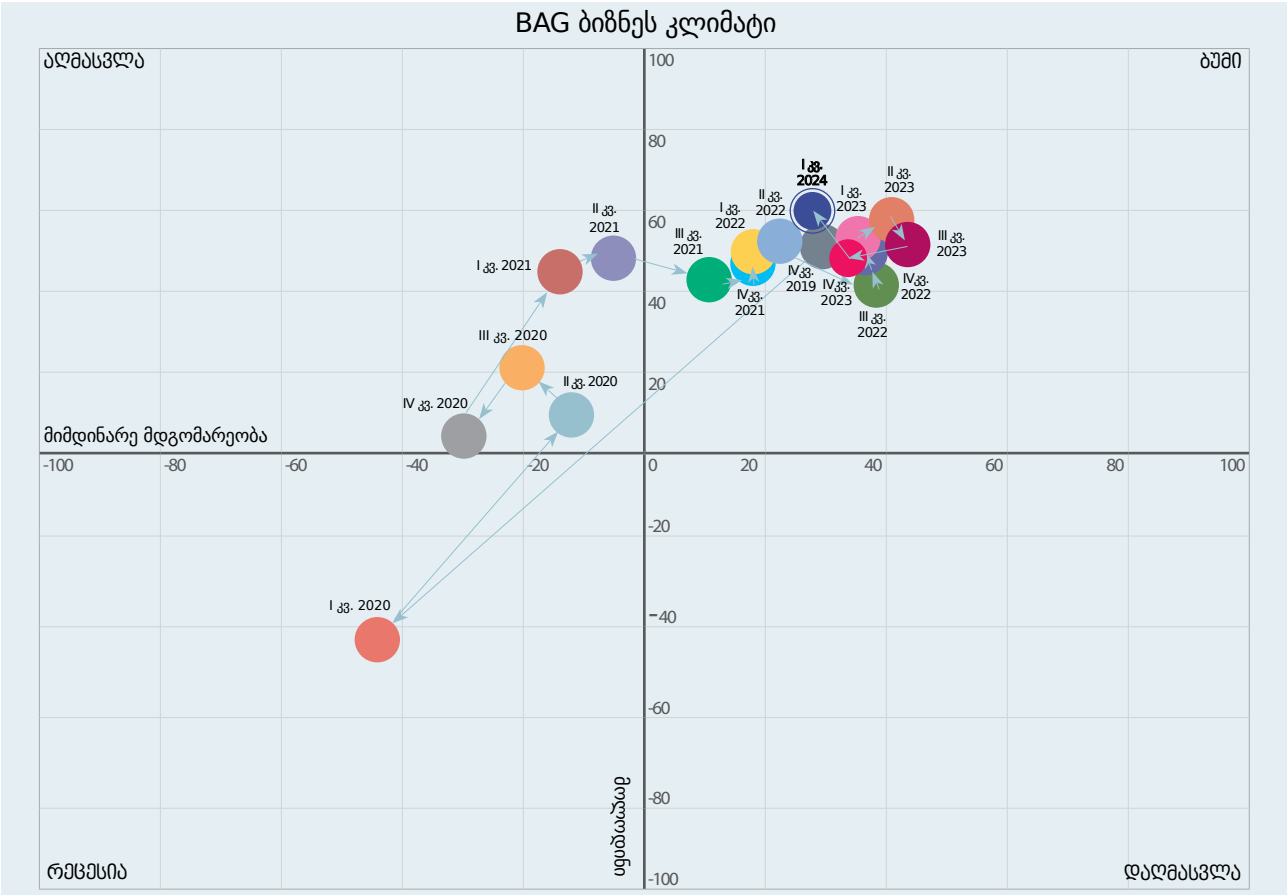

გრაფიკი 2: BAG ბიზნეს კლიმატი

გრაფიკი 2 საკოორდინატო სიბრტყეზე ასახავს დამოკიდებულებას ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობასა და ბიზნესის მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს შორის. თავის მხრივ, საკოორდინატო სიბრტყის მეოთხედები შესაბამისი სახელებით აღინიშნება, კერძოდ, აღმასვლა, ბუმი, დაღმასვლა და რეცესია:

- თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას აფასებენ უარყოფითად, ხოლო მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს დადებითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება **„აღმასვლის“** მეოთხედში.
- თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს აფასებენ დადებითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება **„ბუმის“** მეოთხედში.
- თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას აფასებენ დადებითად, ხოლო მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს უარყოფითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება **„დაღმასვლის“** მეოთხედში.
- თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს აფასებენ უარყოფითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება **„რეცესიის“** მეოთხედში.

BAG ბიზნეს კლიმატი სექტორების მიხედვით

2024 წლის I კვარტალში **ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი** ყველა სექტორში დადებითია. 2024 წლის I კვარტალში, 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით, აღნიშნული მაჩვენებელი გაუმჯობესდა ვაჭრობის და მშენებლობის სექტორებში, ხოლო მრეწველობისა და მომსახურების სექტორებში გაუარესდა (იხილეთ გრაფიკი 3).

2024 წლის I კვარტალში, 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით, **ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობის** შეფასება გაუარესდა მომსახურების (-14.7 ქულით), ვაჭრობის (-10.4 ქულით) და მრეწველობის (-1.2 ქულით) სექტორებში, ხოლო მშენებლობის სექტორში იგივე დარჩა.

რაც შეეხება **ბიზნესის მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს**, 2024 წლის I კვარტალში, მაჩვენებელი დადებითია ყველა სექტორისთვის. სექტორებს შორის, ყველაზე ოპტიმისტური მოლოდინი მშენებლობის სექტორში ფიქსირდება. აღსანიშნავია, რომ 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით, გაუარესება შეინიშნება მხოლოდ მრეწველობის (-16.7 ქულა) სექტორში, ხოლო მოლოდინები გაუმჯობესებულია ვაჭრობის (26.5 ქულა), მშენებლობის (20.0 ქულა) და მომსახურების (3.5 ქულა) სექტორებში.

ცხრილი 1: საბალანსო მნიშვნელობები სექტორების მიხედვით 2024 წლის I კვარტალში

სექტორი	ბიზნეს კლიმატი	ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა	ბიზნესის მოლოდინი
ვაჭრობის სექტორი	52.8	42.4	63.6
მომსახურების სექტორი	37.5	19.4	57.1
მრეწველობის სექტორი	27.6	7.1	50.0
მშენებლობის სექტორი	59.2	40.0	80.0
ყველა სექტორი	43.6	27.4	60.8

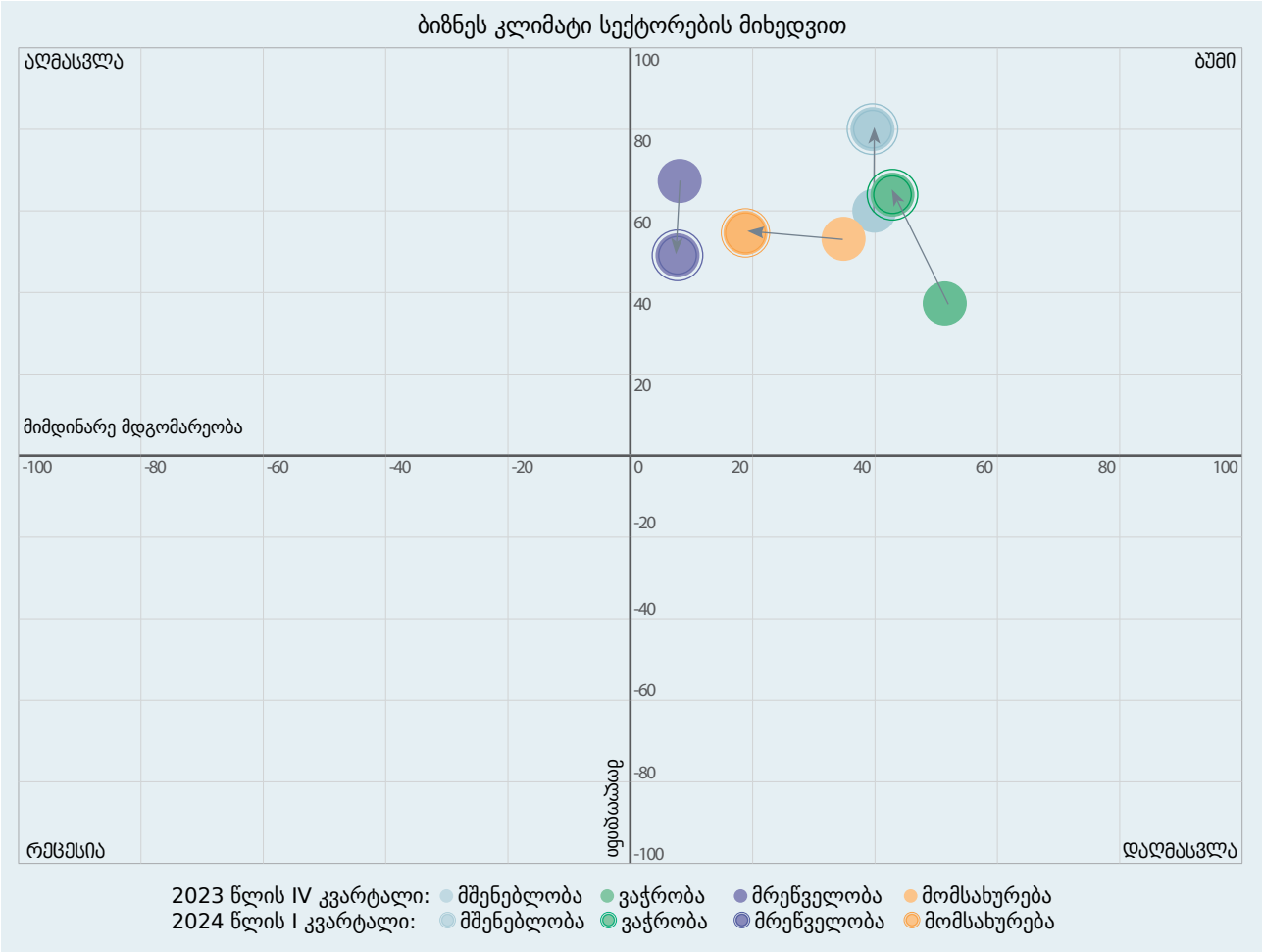

გრაფიკი 3: ბიზნეს კლიმატი სექტორების მიხედვით 2023 წლის IV და 2024 წლის I კვარტლებში

2021 წლის I კვარტლიდან ვაჭრობის, მრეწველობის და მომსახურების სექტორებში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი დადებითია. სექტორებში არსებულ ბიზნეს კლიმატის დადებით შეფასებას განაპირობებს როგორც ოპტიმისტური მოლოდინის არსებობა, ასევე, მიმდინარე მდგომარეობის პოზიტიური შეფასება.

ვაჭრობის და მომსახურების სექტორებში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი 2021 წლის I კვარტლიდან 2023 წლის III კვარტლის ჩათვლით, წინა წლის შესაბამის პერიოდებთან შედარებით, უმჯობესდებოდა. თუმცა, ამ სექტორებში 2023 წლის IV კვარტალში კლება დაფიქსირდა. 2024 წლის I კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებლის კლების ტენდენცია გაგრძელდა მომსახურების სექტორში, ხოლო ვაჭრობის სექტორში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი იგივე დარჩა. ორივე სექტორში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებლის გაუარესებას ძირითადად განაპირობებს მიმდინარე მდგომარეობის შეფასების გაუარესება.

მშენებლობის სექტორში 2021 წლის III კვარტლიდან ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი დადებითია და 2023 წლის III კვარტლის ჩათვლით უმჯობესდებოდა. მიუხედავად 2023 წლის IV კვარტალში დაფიქსირებული კლებისა, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, 2024 წლის I კვარტალში მაჩვენებელი კვლავ გაუმჯობესდა. 2022 წლის II კვარტლამდე, მშენებლობის სექტორში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებლის გაუმჯობესებას ძირითადად განაპირობებდა ბიზნესის ოპტიმისტური მოლოდინი, ხოლო 2022 წლის II კვარტლიდან ოპტიმისტურ მოლოდინთან ერთად, მიმდინარე მდგომარეობის დადებითი შეფასებაც (იხილეთ გრაფიკი 4).

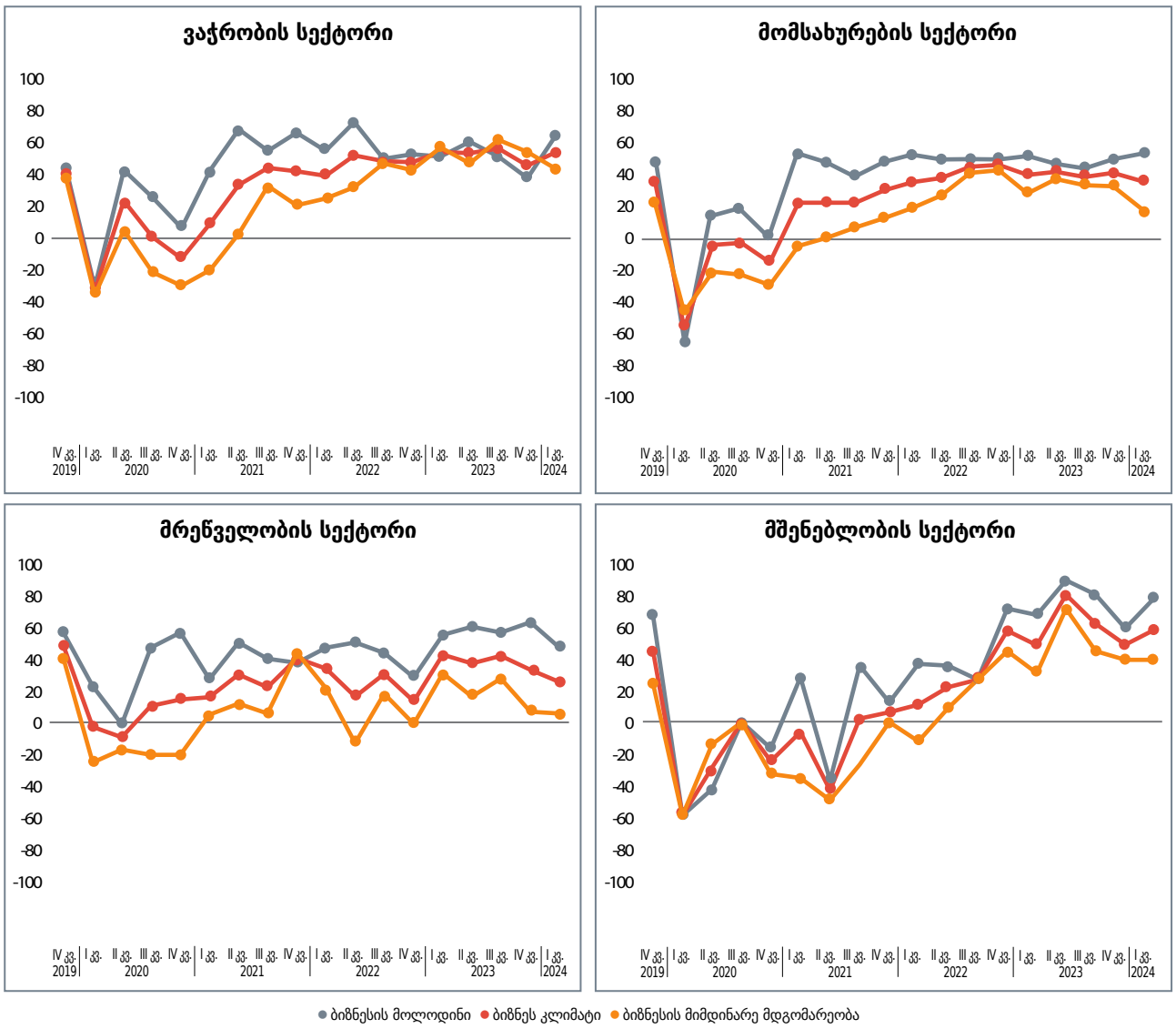

გრაფიკი 4: ბიზნეს კლიმატი, ბიზნესის მოლოდინი და ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

დასაქმება, გაყიდვები და გაყიდვების ფასები სექტორების მიხედვით

დასაქმება

- 2024 წლის I კვარტალში, გამოკითხულ კომპანიათა 30%-მა განაცხადა, რომ მათთან დასაქმებულთა რაოდენობა იზრდება. რაც შეეხება 2024 წლის II კვარტლის მოლოდინს, გამოკითხული კომპანიების 47% ელის დასაქმებულთა რაოდენობის ზრდას (იხილეთ გრაფიკი 5).
- სექტორებს შორის, 2024 წლის I კვარტლის მდგომარეობას დასაქმებულთა რაოდენობის შესახებ ყველაზე პოზიტიურად მშენებლობის სექტორში აფასებენ. ასევე, რაც შეეხება 2024 წლის II კვარტლის მოლოდინს დასაქმებულთა რაოდენობის შესახებ, ყველაზე პოზიტიური შეფასებითაც მშენებლობის სექტორი გამოირჩევა, რაც წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მსგავსია (იხილეთ გრაფიკი 6).

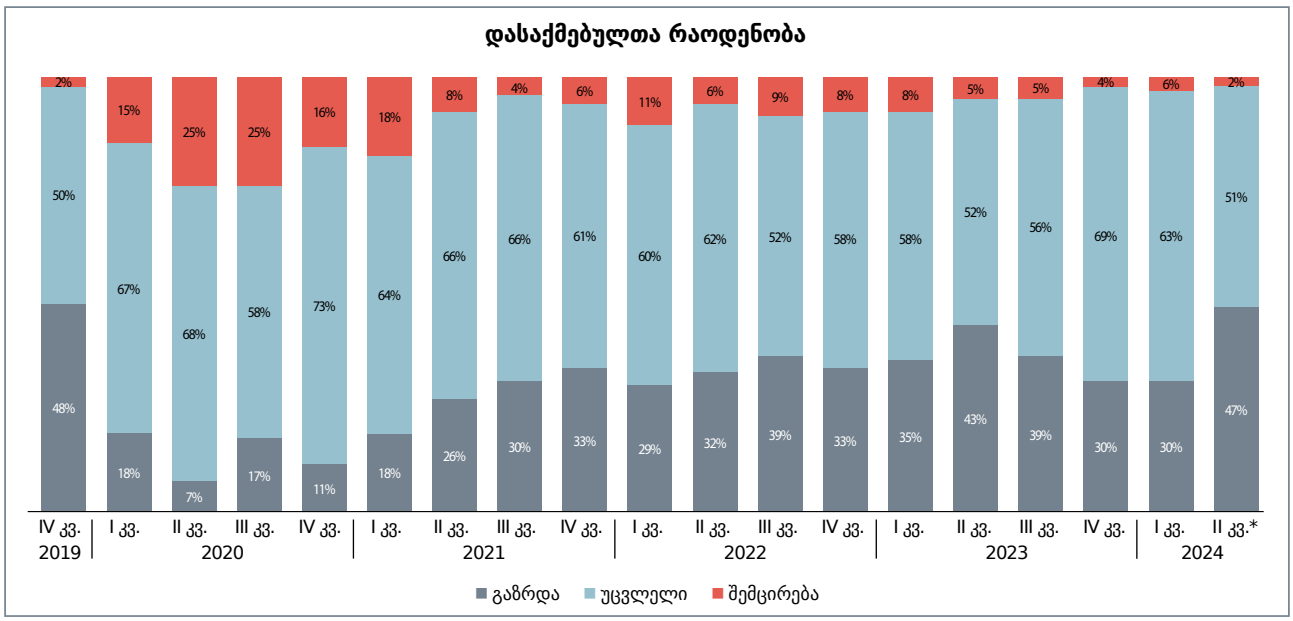

გრაფიკი 5: დასაქმებულთა რაოდენობა BAG-ის წევრ და მათ ჯგუფში შემავალ კომპანიებში[3]

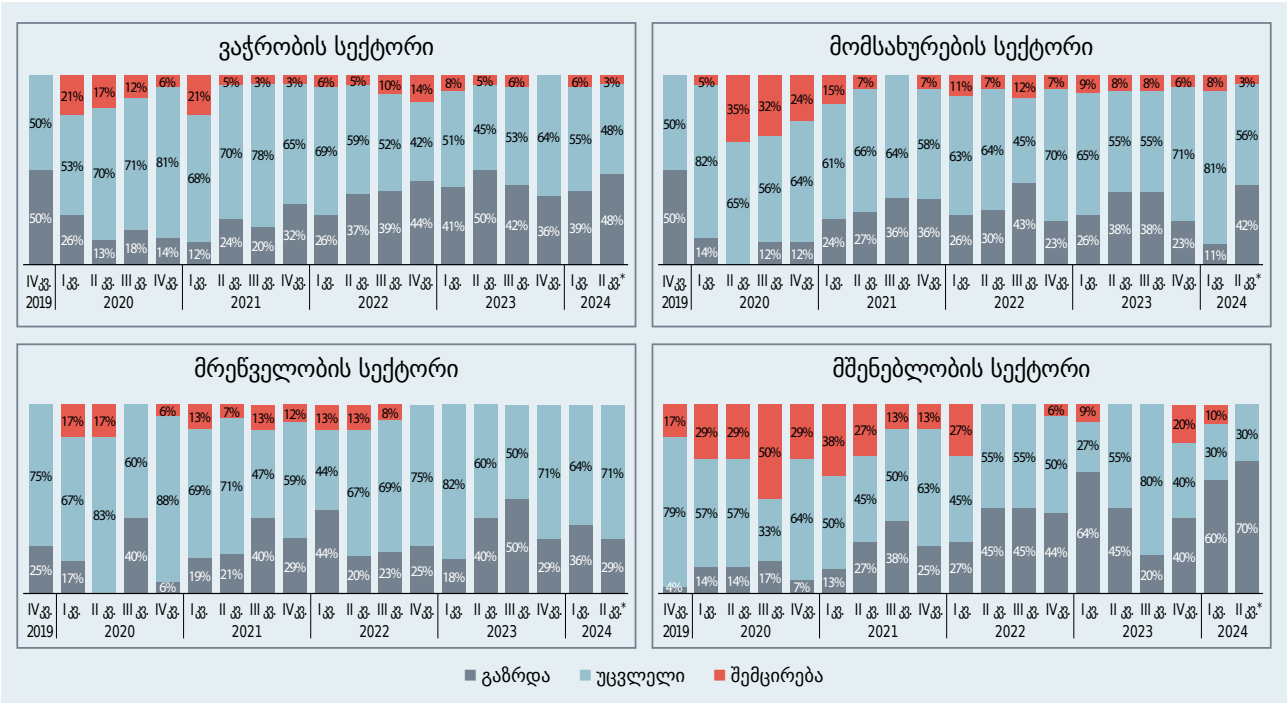

გრაფიკი 6: დასაქმებულთა რაოდენობა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

გაყიდვები/მოთხოვნა/ადგილობრივი წარმოება

- გაყიდვების მხრივ, სექტორებს შორის, 2024 წლის I კვარტლის მდგომარეობას ყველაზე პოზიტიურად მშენებლობის სექტორში აფასებენ. ხოლო, 2024 წლის II კვარტლისთვის ყველაზე პოზიტიური მოლოდინი ვაჭრობის სექტორში ფიქსირდება (იხილეთ გრაფიკი 7).
- 2024 წლის I კვარტლის მდგომარეობას გაყიდვების მიმართულებით ყველაზე ნეგატიურად ვაჭრობის სექტორში აფასებენ: ვაჭრობის სექტორში გამოკითხულ კომპანიათა 52%-მა განაცხადა რომ მათი გაყიდვები მცირდება, რაც 2023 წლის I კვარტალთან შედარებით 24 პროცენტული პუნქტით გაუარესებული მაჩვენებელია.

[3] დამრგვალების გამო ანგარიშში მოცემულ ზოგიერთ გრაფიკზე მონაცემთა ჯამი ზუსტად 100%-ის ტოლი არ არის.

* მოლოდინი.

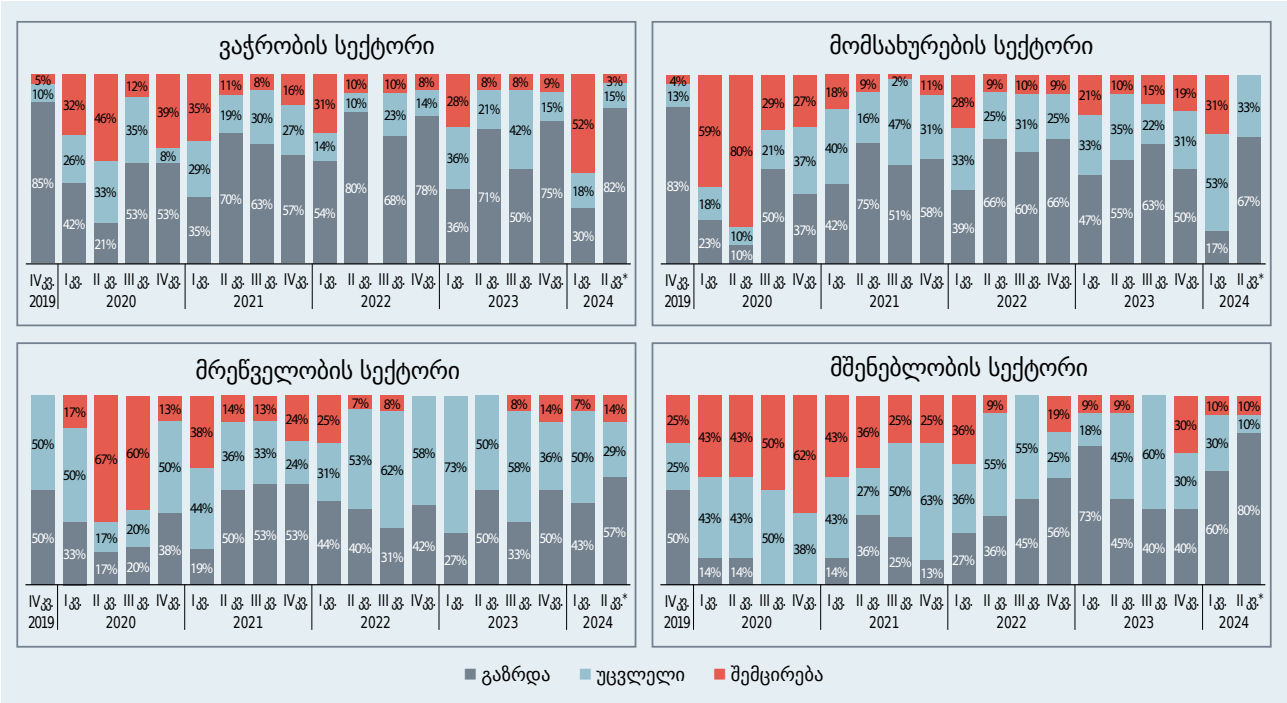

გრაფიკი 7: გაყიდვები, ადგილობრივი წარმოება და მოთხოვნა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

გაყიდვების ფასები

- 2024 წლის I კვარტალში გამოკითხული კომპანიების 18%-მა გაზარდა გაყიდვების ფასები. რაც შეეხება 2024 წლის II კვარტლის მოლოდინს, გამოკითხულ კომპანიათა 25% ვარაუდობს გაყიდვების ფასების ზრდას (იხილეთ გრაფიკი 8).
- სექტორებს შორის, 2024 წლის I კვარტალში, ფასების ზრდას პროცენტულად ყველაზე მეტი კომპანია მშენებლობის სექტორში აფიქსირებს, რაც შესაძლოა, უკავშირდებოდეს უძრავ ქონებაზე მაღალ მოთხოვნას. ასევე, 2024 წლის II კვარტალში, ფასების ზრდის მოლოდინი ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორში ფიქსირდება (იხილეთ გრაფიკი 9).
- ფასების ზრდის დინამიკა ყველაზე ნაკლებად მომსახურების სექტორში შეინიშნება, ვინაიდან გამოკითხულ კომპანიათა მხოლოდ 14%-მა გაზარდა ფასები 2024 წლის I კვარტალში.

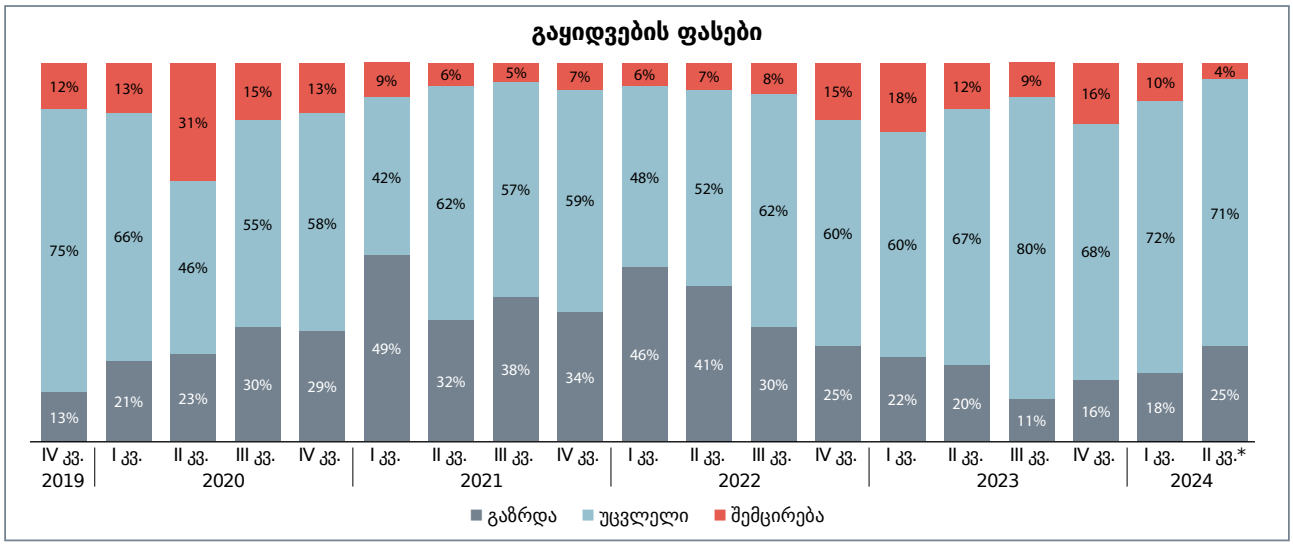

გრაფიკი 8: გაყიდვების ფასები BAG-ის წევრ და მათ ჯგუფში შემავალ კომპანიებში

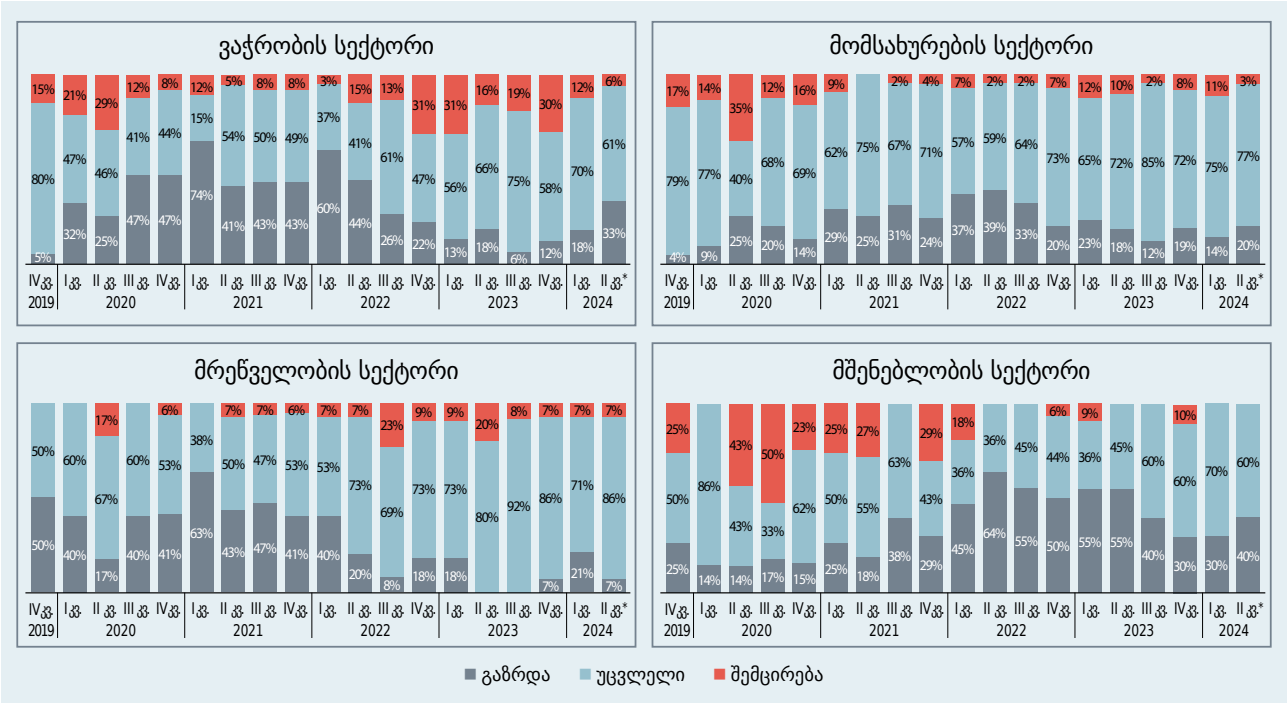

გრაფიკი 9: გაყიდვების ფასები ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორები

2024 წლის I კვარტალში, 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით, გაიზარდა იმ კომპანიების წილი (6 პროცენტული პუნქტით), რომლებიც თვლიან, რომ მათი ბიზნესსაქმიანობისთვის არსებობს ხელის შემშლელი ფაქტორები. თუმცა, აღნიშნული მაჩვენებელი 3 პროცენტული პუნქტით არის შემცირებული 2023 წლის I კვარტალთან შედარებით.

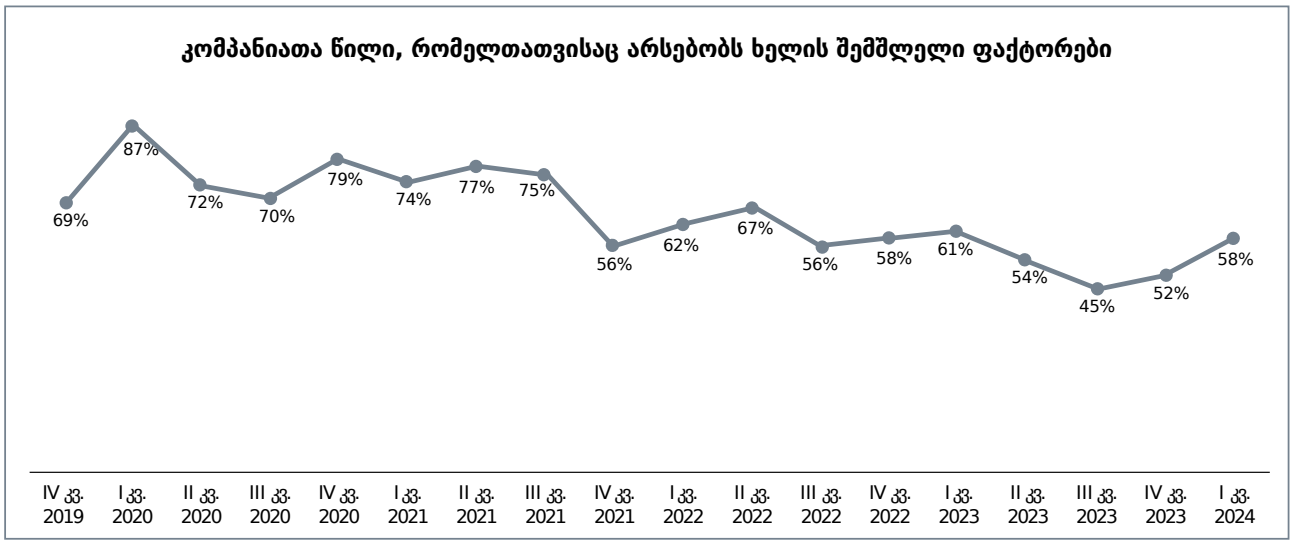

გრაფიკი 10: ბიზნესისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორების არსებობა

2024 წლის I კვარტალში, ბიზნესსაქმიანობისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ხელის შემშლელი ხუთი ფაქტორია: სპეციალისტების ნაკლებობა, სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები, სამუშაო ძალის ნაკლებობა, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა[4] და მოთხოვნის სიმცირე (იხილეთ გრაფიკი 11).

[4] ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა, როგორც ერთ-ერთი ხელის შემშლელი ფაქტორი ბიზნესისთვის, ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორების შესახებ არსებულ კითხვარს 2021 წლის IV კვარტალში დაემატა.

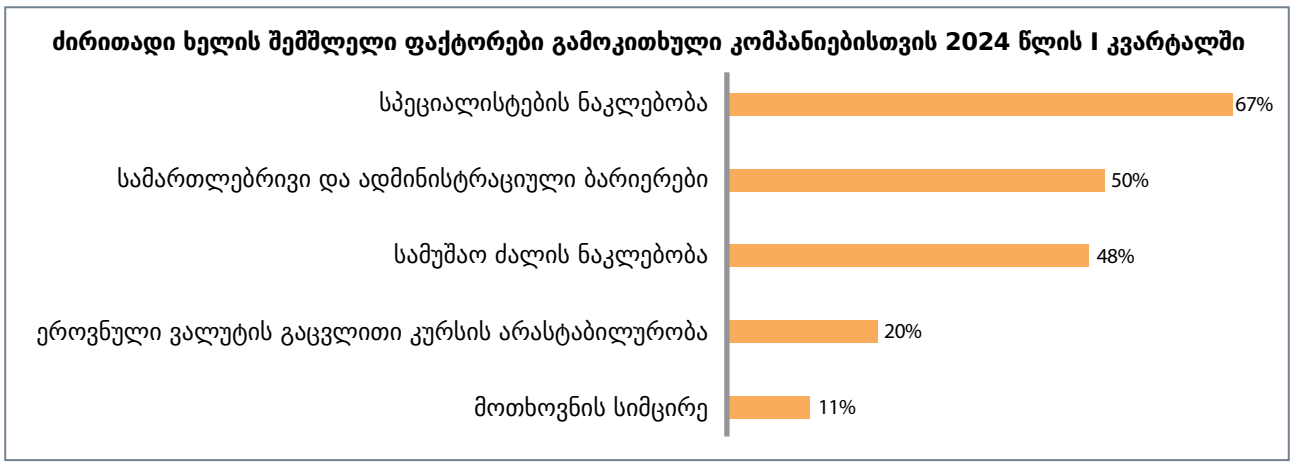

გრაფიკი 11: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის 2024 წლის I კვარტალში

მოცემულ კვარტალში, პრობლემათა შორის პირველი ადგილი ***სპეციალისტების ნაკლებობამ*** დაიკავა (აღნიშნულ პრობლემას კომპანიათა 67% ასახელებს ხელის შემშლელად). სექტორებს შორის, სპეციალისტების ნაკლებობა ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორის კომპანიებისთვის (ყველა გამოკითხულმა კომპანიამ, რომლისთვისაც არსებობს ხელის შემშლელი ფაქტორები, აღნიშნული პრობლემა დაასახელა ხელის შემშლელად) წარმოადგენს ხელის შემშლელ ფაქტორს, ყველაზე ნაკლებად კი ვაჭრობის სექტორისთვის (50%) (იხილეთ გრაფიკი 12). საწარმოს ზომის მიხედვით[5], ყველაზე მეტად მცირე ზომის კომპანიები ასახელებენ აღნიშნულ ფაქტორს ხელის შემშლელად (77%) (იხილეთ გრაფიკი 13).

2024 წლის I კვარტალში, ***სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები*** ბიზნესსაქ-მიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორად გამოკითხულ კომპანიათა 50%-მა დაასახელა. სექ-ტორებს შორის, აღნიშნული პრობლემა ყველაზე მწვავე მრეწველობის სექტორისთვისაა (57%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად - მომსახურების სექტორისთვის (48%). საწარმოთა ზომის მიხედვით, აღნიშნული ფაქტორი ყველაზე მეტად მსხვილი ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლე-მას (67%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

2024 წლის I კვარტალში, ***სამუშაო ძალის ნაკლებობა*** ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემ-შლელ ფაქტორად გამოკითხულ კომპანიათა 48%-მა დაასახელა. სამუშაო ძალის ნაკლებობის პრობლემა ყველაზე მწვავე ვაჭრობის სექტორისთვისაა (81%). საწარმოთა ზომის მიხედვით, სა-მუშაო ძალის ნაკლებობა ყველაზე მეტად მსხვილი ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობ-ლემას (50%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

2024 წლის I კვარტალში, ***ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა*** ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორად გამოკითხულ კომპანიათა 20%-მა დაასახე-ლა. სექტორებს შორის, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა ყველაზე მე-ტად მშენებლობის სექტორის კომპანიებისთვის (67%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად) წარმო-ადგენს ხელის შემშლელ ფაქტორს, ყველაზე ნაკლებად კი მომსახურების სექტორისთვის (4%). საწარმოს ზომის მიხედვით, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა ყველაზე მეტად მცირე ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (31%-მა დაასახელა ხელის შემ-შლელად).

2024 წლის I კვარტალში, ***მოთხოვნის სიმცირე*** ხელის შემშლელად გამოკითხულ კომპანიათა 11%-მა დაასახელა. მოთხოვნის სიმცირე, როგორც ხელის შემშლელი ფაქტორი, ყველაზე მეტად მომსახურების სექტორის (16%) მიერ ფიქსირდება. საწარმოთა ზომის მიხედვით, მოთხოვნის სიმცირის პრობლემა ყველაზე მეტად მცირე ზომის კომპანიებს აქვთ (15%).

[5] საწარმოს ზომა განისაზღვრა საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მეთოდოლოგიის მიხედვით: მცირე, საშუალო და მსხვილი.

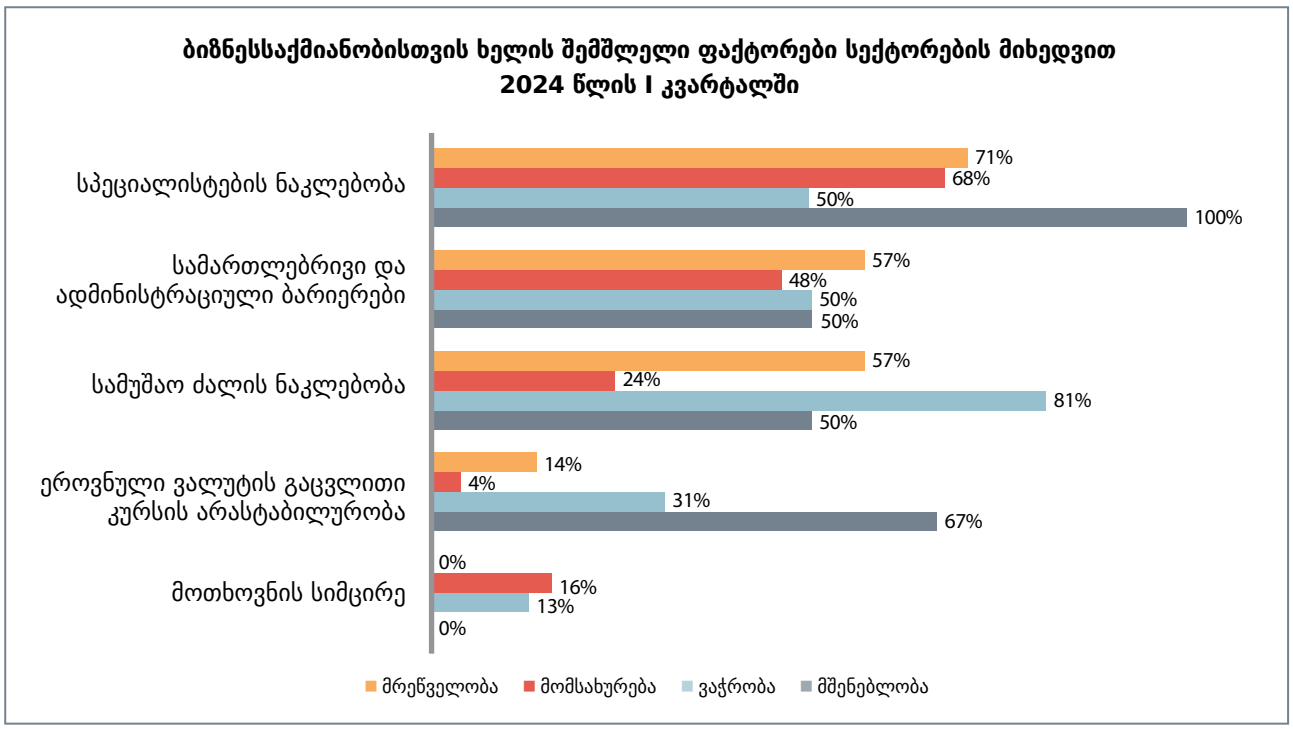

გრაფიკი 12: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის სექტორების მიხედვით 2024 წლის I კვარტალში

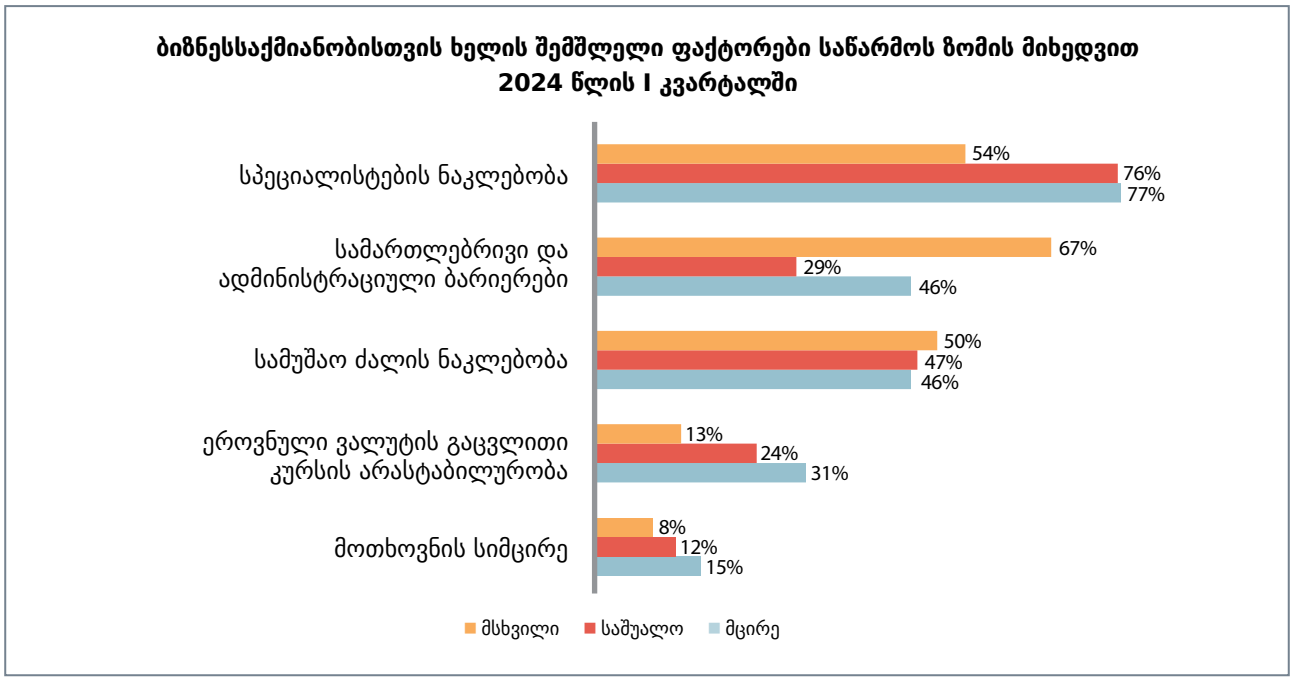

გრაფიკი 13: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის საწარმოთა ზომის მიხედვით 2024 წლის I კვარტალში

ხელის შემშლელ ფაქტორებს შორის, წინა კვარტალთან შედარებით, ყველაზე მეტად ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობის პრობლემა შემსუბუქდა (15 პროცენტული პუნქტით). ხოლო ყველაზე მეტად სამუშაო ძალის ნაკლებობის პრობლემა გამძაფრდა (5 პროცენტული პუნქტით) (იხილეთ გრაფიკი 14).

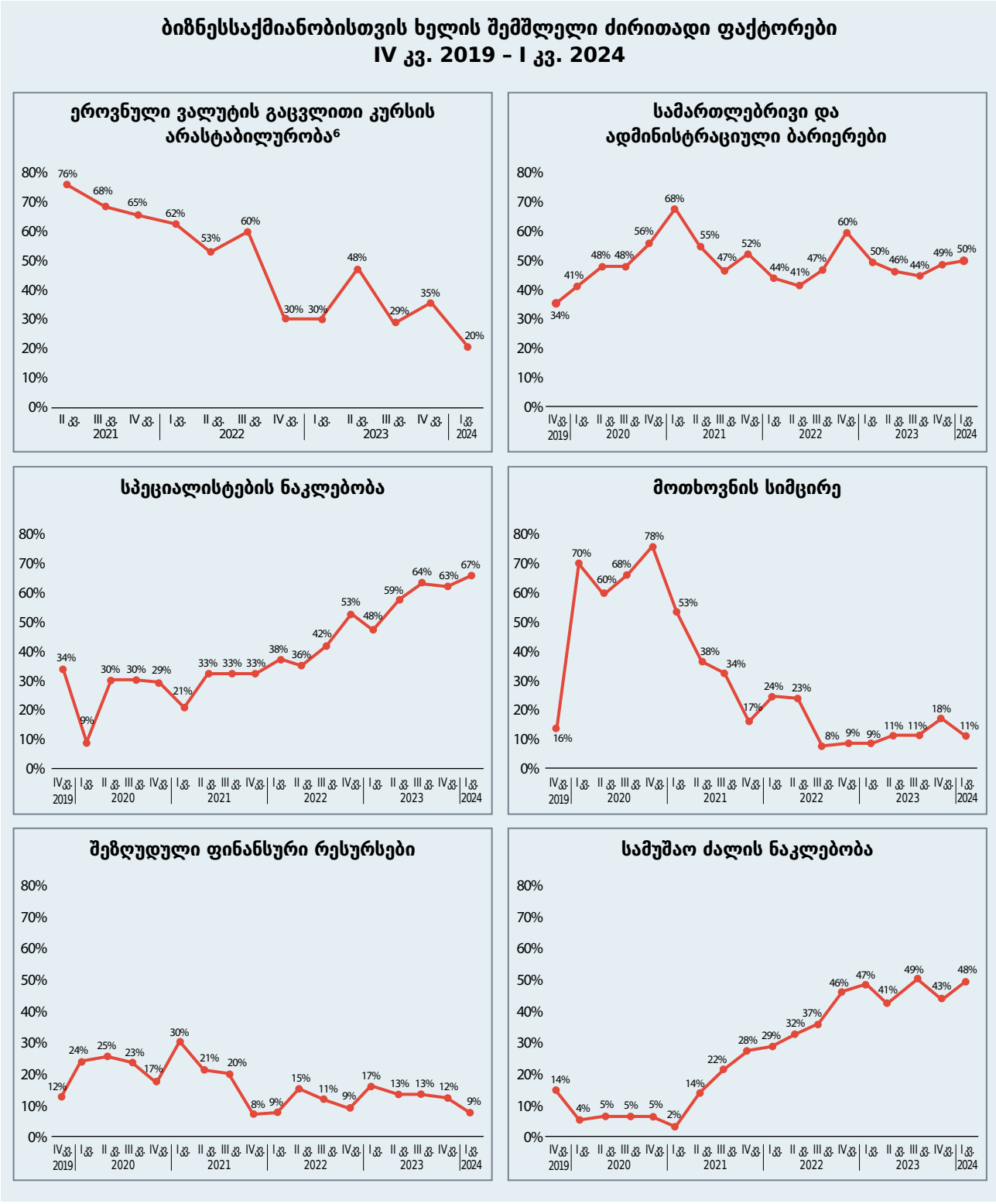

გრაფიკი 14: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის

[6] ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა, როგორც ერთ-ერთი ხელის შემშლელი ფაქტორი ბიზნესისთვის, არსებულ კითხვარს 2021 წლის IV კვარტალში დაემატა.

ბიზნესისთვის სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერების განმაპირობებელი ძირითადი ფაქტორები

2024 წლის I კვარტალში, იმ კომპანიათა უმეტესობამ, რომლებმაც სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები დაასახელეს ხელის შემშლელ ფაქტორად, წინა პერიოდების მსგავსად, ***მარეგულირებელი გარემო*** მიიჩნიეს ყველაზე მნიშვნელოვან ბარიერად, რაც ხელს უშლის მათ ბიზნესსაქმიანობას. სექტორებს შორის, მარეგულირებელი გარემო ხელის შემშლელ ფაქტორად ყველაზე მეტად დასახელდა მშენებლობის სექტორში (100%), ხოლო აღნიშნული ფაქტორი ყველაზე ნაკლებად მრეწველობის სექტორის მიერ სახელდება (50%).

სამართლებრივ და ადმინისტრაციულ ბარიერებს შორის, მეორე ადგილს ***ადმინისტრაციული საკითხები*** იკავებს. აღნიშნული ფაქტორი სექტორებს შორის, ხელის შემშლელ ფაქტორად ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორში დაფიქსირდა (67%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად ვაჭრობის სექტორში (38%).

რაც შეეხება ***სასამართლო სისტემას,*** აღნიშნული ფაქტორი ხელის შემშლელად ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორში დაფიქსირდა (67%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად ვაჭრობისა და მრეწველობის სექტორში (25%).

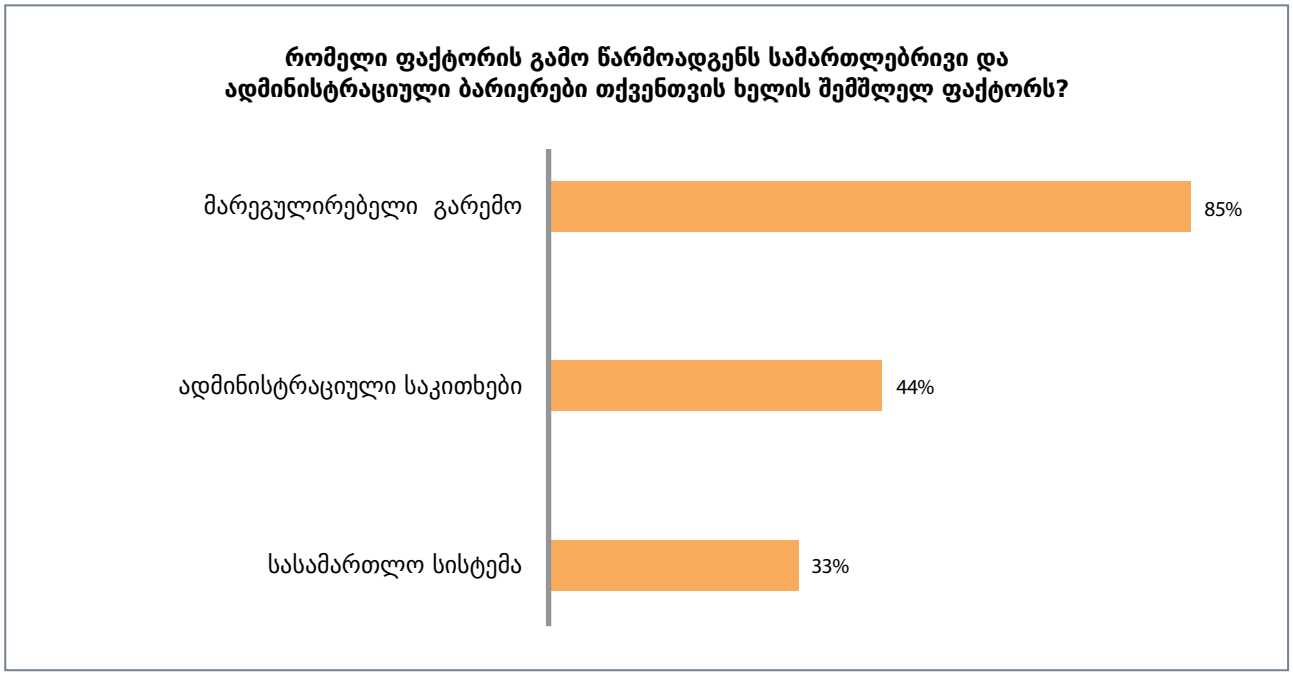

გრაფიკი 15: ძირითადი ხელის შემშლელი სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები გამოკითხული კომპანიებისთვის

მთლიანობაში, წინა კვარტალთან შედარებით, გაზრდილია იმ კომპანიათა წილი, რომელიც მარეგულირებელ გარემოს ასახელებდა ხელის შემშლელად (5 პროცენტული პუნქტით), ხოლო შემცირებულია იმ კომპანიათა წილი, რომელიც სასამართლო სისტემასა და ადმინისტრაციულ საკითხებს ასახელებდა ხელის შემშლელად (შესაბამისად 15 და 16 პროცენტული პუნქტით).

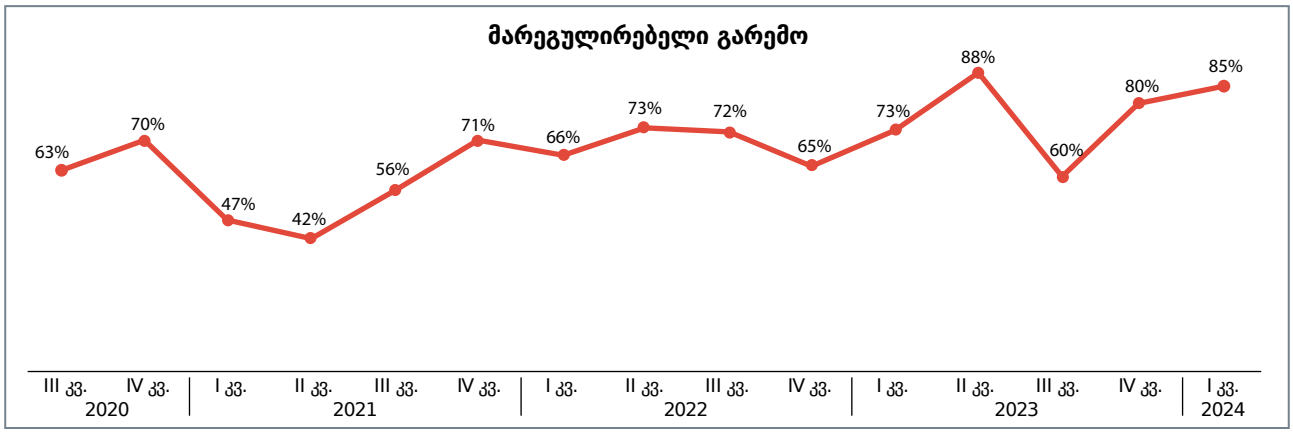

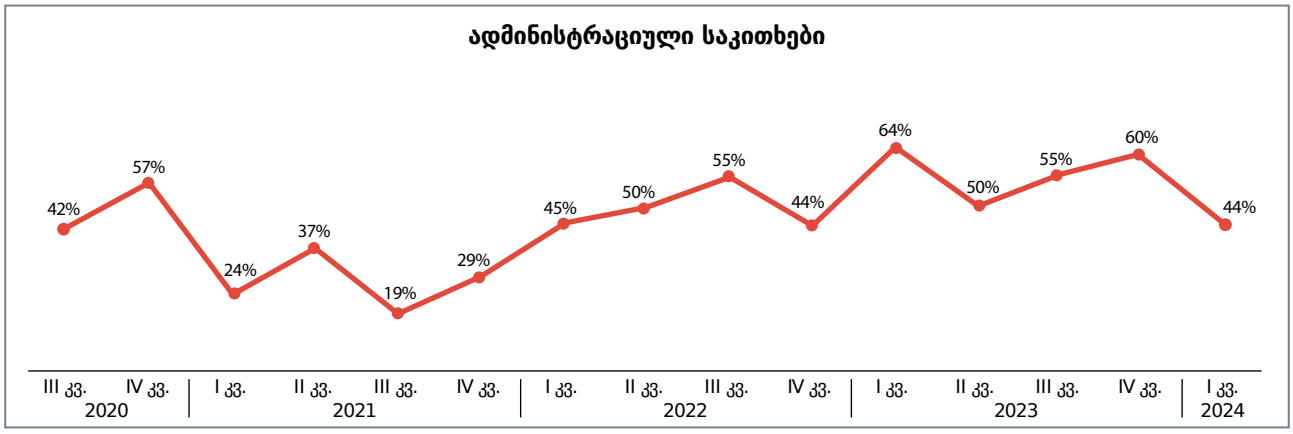

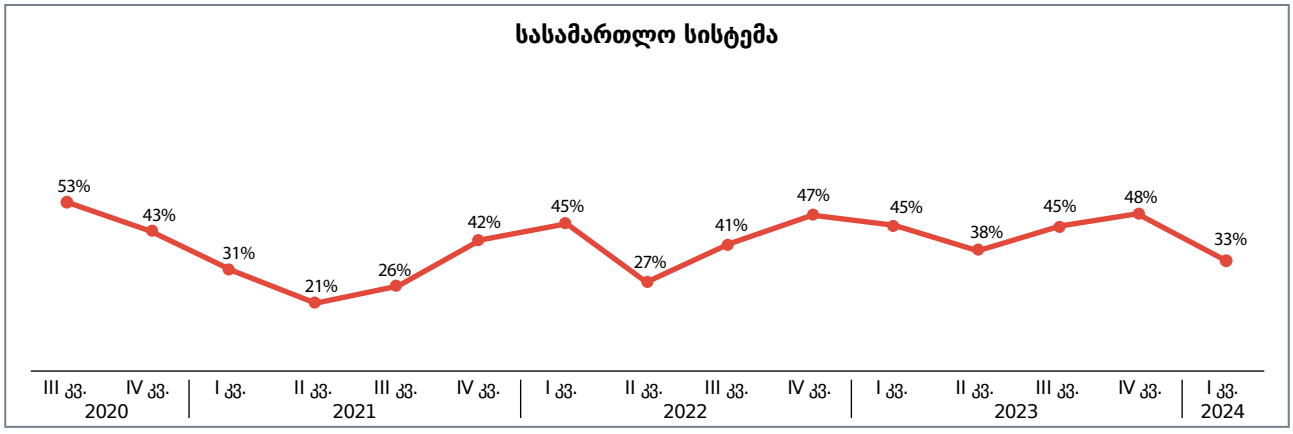

გრაფიკი 16: ძირითადი ხელის შემშლელი სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები გამოკითხული კომპანიებისთვის

დაფინანსება

2024 წლის I კვარტალში, დაფინანსების მოძიება სცადა გამოკითხულ კომპანიათა 47%-მა, რაც წინა კვარტალთან შედარებით შემცირებული მაჩვენებელია (1 პროცენტული პუნქტით) (იხილეთ გრაფიკი 17).

2024 წლის I კვარტალში, მათგან, ვინც ბოლო პერიოდში დაფინანსების მოძიება სცადა, 20% აცხადებს, რომ ფინანსებზე წვდომა პრობლემას წარმოადგენს. აღნიშნული მაჩვენებელი წინა კვარტალთან შედარებით გაზრდილია (1 პროცენტული პუნქტით) (იხილეთ გრაფიკი 18).

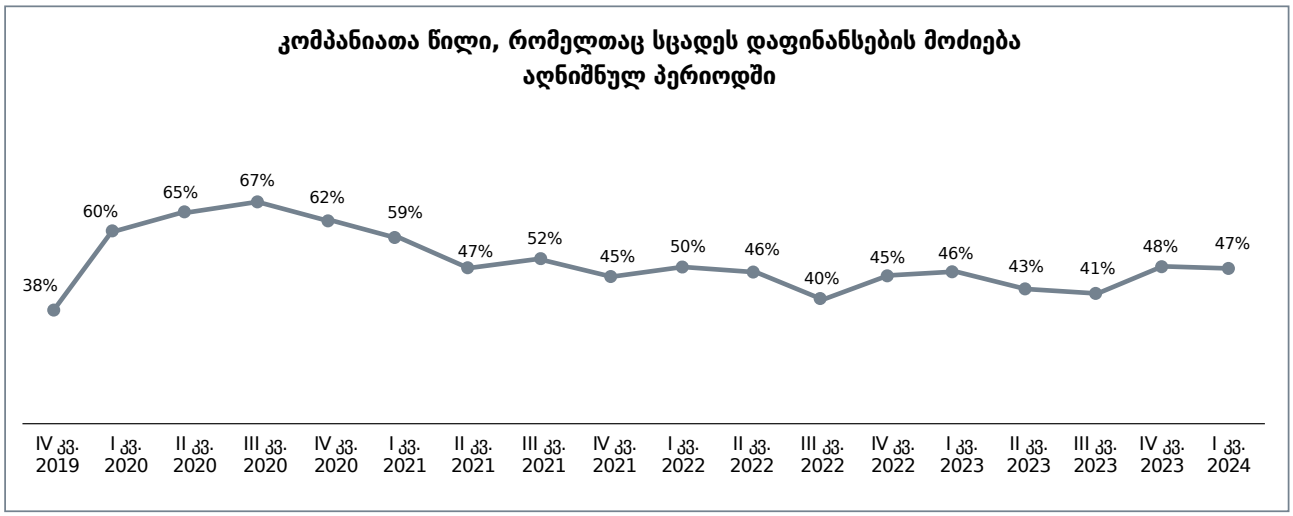

გრაფიკი 17: დაფინანსების მოძიება

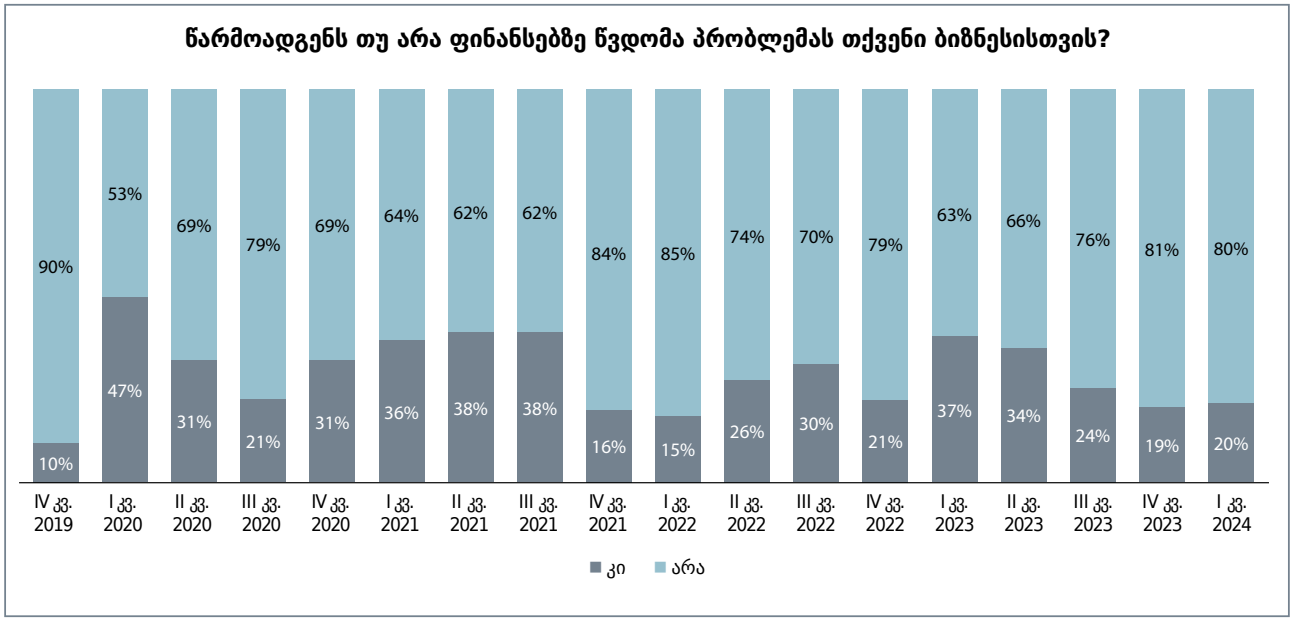

გრაფიკი 18: ფინანსებზე წვდომა[7]

რაც შეეხება ბიზნესის დაფინანსების წყაროებს[8], 2024 წლის I კვარტალში, წინა პერიოდების მსგავსად, კომპანიათა უმეტესობის განცხადებით, ისინი ფინანსდებიან ადგილობრივი წყაროებიდან. ამასთან იმ კომპანიათა პროცენტული წილი, რომლებიც მხოლოდ უცხოური წყაროებიდან ფინანსდებიან, 2024 წლის I კვარტალში, წინა კვარტალთან შედარებით, 2 პროცენტული პუნქტით შემცირდა.

[7] კითხვას პასუხი გასცა გამოკითხულთა მხოლოდ იმ ნაწილმა, რომელმაც უკანასკნელ პერიოდში სცადა ფინანსების მოძიება.

[8] 2021 წლის I კვარტალში ინდექსის მეთოდოლოგიაში განხორციელებულმა ცვლილებამ (გამოსაკითხი კომპანიების ბაზის გაზრდამ) გავლენა იქონია ბიზნესის დაფინანსების წყაროების სტრუქტურაზე. სხვა მაჩვენებელზე მეთოდოლოგიურ ცვლილებას არსებითი გავლენა არ ჰქონია.

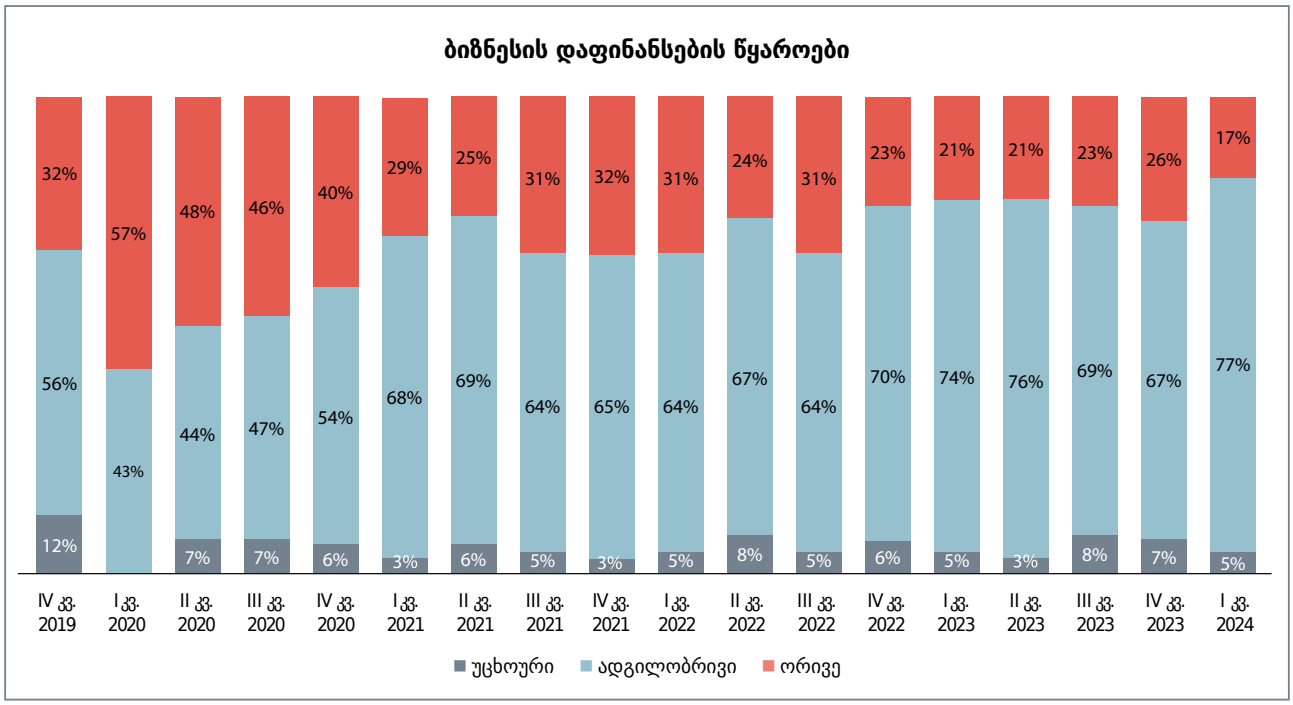

გრაფიკი 19: დაფინანსების წყაროები

მოლოდინი გაცვლითი კურსის შესახებ

2024 წლის I კვარტალში, 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით, შემცირდა (26 პროცენტული პუნქტით) იმ კომპანიების წილი, რომლებსაც მომდევნო 6 თვეში ლარის აშშ დოლართან გაცვლითი კურსის გაუფასურების მოლოდინი აქვთ. ამასთან, 2024 წლის I კვარტალში, წინა კვარტალთან შედარებით, 26 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა იმ კომპანიების წილი, რომლებიც მომდევნო 6 თვეში ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვლილებას არ ელიან.

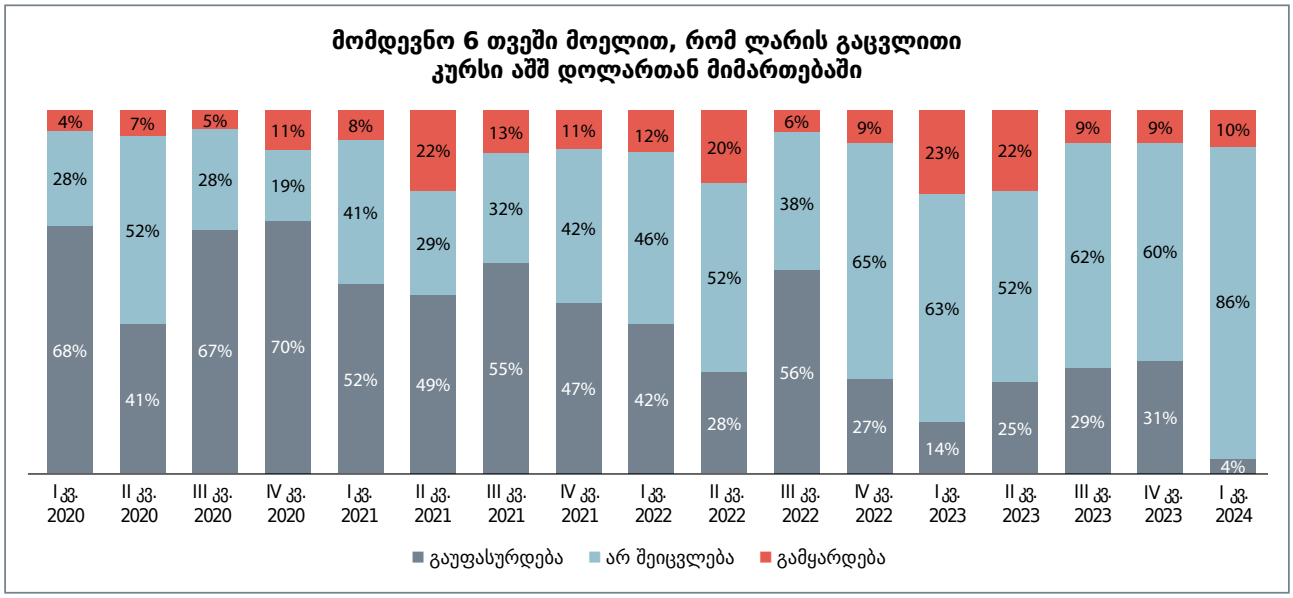

გრაფიკი 20: ლარის აშშ დოლართან გაცვლითი კურსის ცვლილების მოლოდინი

BAG დასაქმების ბარომეტრი

BAG დასაქმების ბარომეტრი ასახავს კომპანიების მოლოდინს მომავალ სამ თვეში დასაქმების სავარაუდო ცვლილების შესახებ.[9]

2024 წლის I კვარტალში გამოკითხულ კომპანიებს მომავალ სამ თვეში დასაქმების მიმართულებით უმეტესად დადებითი მოლოდინი აქვთ. BAG-ის დასაქმების ბარომეტრმა 43.3 ქულა შეადგინა. აღნიშნული მაჩვენებელი გაუმჯობესებულია 2023 წლის I კვარტალთან შედარებით (9.3 ქულით), ხოლო 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით (14.1 ქულით).

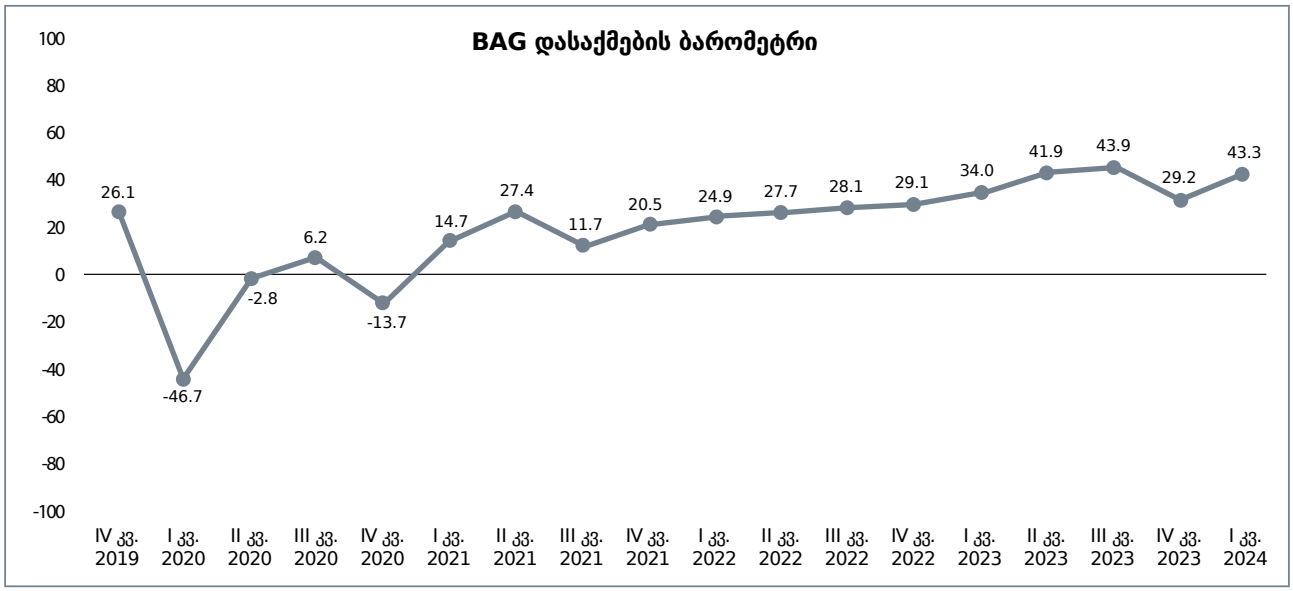

გრაფიკი 21: BAG დასაქმების ბარომეტრი

2024 წლის I კვარტალში დასაქმების ბარომეტრის მაჩვენებელი ყველა სექტორში დადებითია. 2024 წლის I კვარტალში, 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით, დასაქმების ბარომეტრის მაჩვენებელი გაუმჯობესდა მშენებლობის (30.0 ქულით), მომსახურების (18.9 ქულით) და ვაჭრობის (14.9 ქულით) სექტორებში, ხოლო მრეწველობის სექტორში გაუარესდა (21.4 ქულით) (იხილეთ გრაფიკი 22).

2024 წლის I კვარტალში, 2023 წლის IV კვარტალთან შედარებით, მშენებლობის, მომსახურებისა და ვაჭრობის სექტორებში დასაქმების ბარომეტრის მაჩვენებლის გაუმჯობესება შესაძლოა უკავშირდებოდეს აღნიშნულ სექტორებში ბიზნესის მოლოდინების გაუმჯობესებას.

[9] კომპანიებს შეუძლიათ, დასაქმებულთა რაოდენობის შესახებ არსებული მომდევნო სამი თვის გეგმები აღწერონ, როგორც კომპანიებს შეუძლიათ, დასაქმებულთა რაოდენობის შესახებ არსებული მომდევნო სამი თვის გეგმები აღწერონ, როგორც ,,მზარდი'', ,,სტაბილური'' ან ,,კლებადი''. ამ გეგმების საბალანსო მნიშვნელობა გამოითვლება პასუხების - ,,მზარდი''-სა და ,,კლებადი''-ს პროცენტულ წილებს შორის სხვაობით. BAG დასაქმების ბარომეტრი არის სექტორების საბალანსო მნიშვნელობების შეწონილი საშუალო. BAG დასაქმების ბარომეტრის მნიშვნელობა შესაძლოა იყოს -100–დან +100–მდე. -100 ნიშნავს, რომ ყველა გამოკითხული ბიზნესი მომდევნო სამი თვის განმავლობაში მოელის დასაქმებულთა რაოდენობის შემცირებას, ხოლო +100 ნიშნავს, რომ ყველა გამოკითხული ბიზნესი მომდევნო სამი თვის განმავლობაში მოელის დასაქმებულთა რაოდენობის ზრდას.

ცხრილი 2: დასაქმების ბარომეტრი. საბალანსო მნიშვნელობები სექტორის მიხედვით

სექტორი	IV კვ. 2019	I კვ. 2020	II კვ. 2020	III კვ. 2020	IV კვ. 2020	I კვ. 2021	II კვ. 2021	III კვ. 2021	IV კვ. 2021	I კვ. 2022	II კვ. 2022	III კვ. 2022	IV კვ. 2022	I კვ. 2023	II კვ. 2023	III კვ. 2023	IV კვ. 2023	I კვ. 2024
ვაჭრობა	33.3	-45.0	5.6	12.5	-23.5	2.8	18.2	21.6	25.0	32.4	34.3	26.8	22.6	33.3	41.0	44.7	30.6	**45.5**
მომსახურება	14.6	-41.7	0.0	-5.0	-8.0	17.6	34.8	-2.3	11.1	15.6	19.6	25.6	26.2	27.9	31.0	35.9	20.0	**38.9**
მრეწველობა	11.1	-25.0	0.0	16.7	20.0	17.6	33.3	21.4	21.4	29.4	40.0	20.0	23.1	25.0	45.5	50.0	50.0	**28.6**
მშენებლობა	50.0	-80.0	-28.6	14.3	-33.3	30.8	12.5	27.3	50.0	37.5	27.3	50.0	63.6	68.8	81.8	63.6	40.0	**70.0**
BAG	26.1	-46.7	-2.8	6.2	-13.7	14.7	27.4	11.7	20.5	24.9	27.7	28.1	29.1	34.0	41.9	43.9	29.2	**43.3**

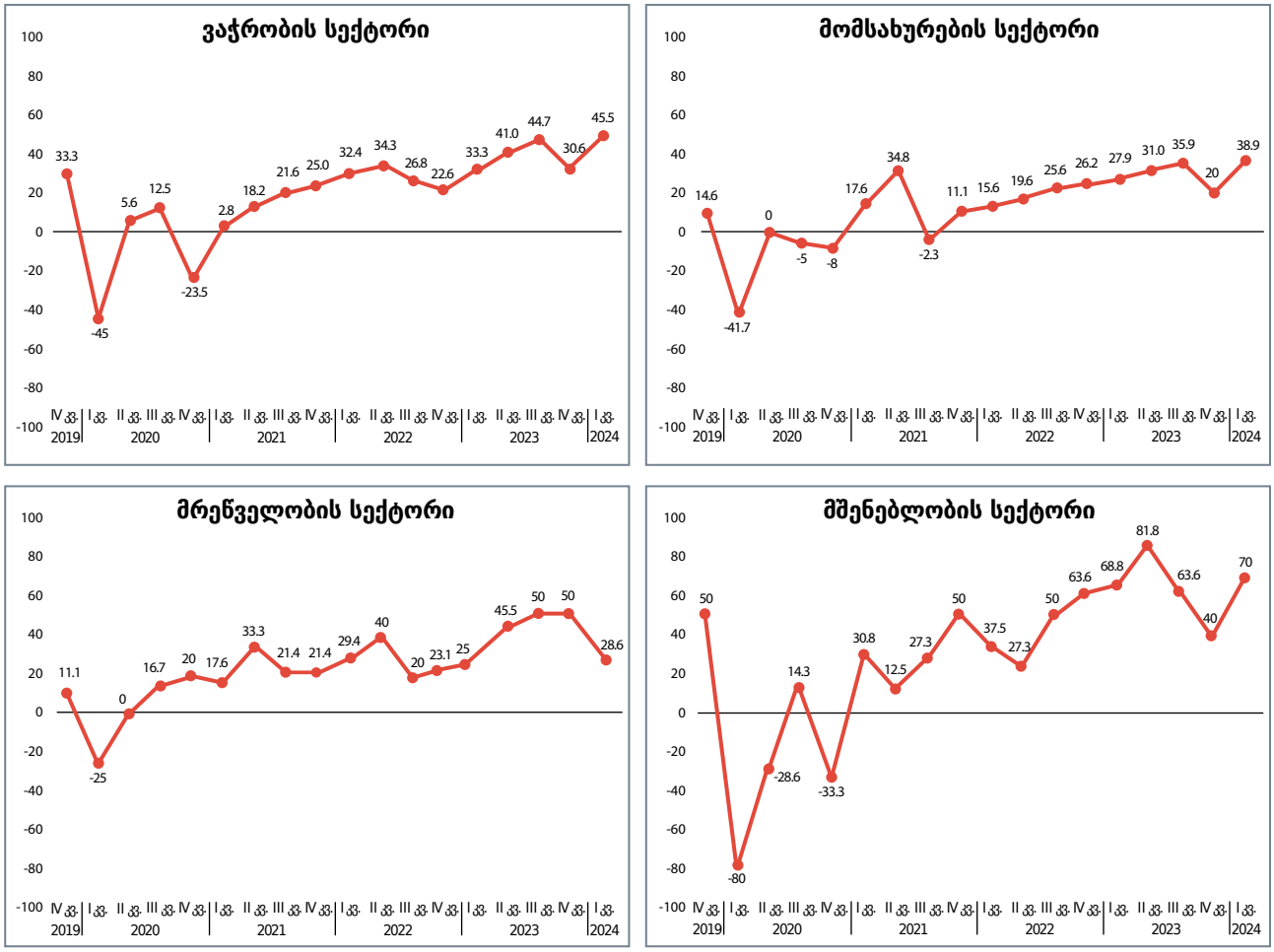

გრაფიკი 22: BAG დასაქმების ბარომეტრი სექტორების მიხედვით

დასაქმებულთა რაოდენობასთან ერთად, მნიშვნელოვანია, გავაანალიზოთ კომპანიებში დასაქმებულთა ანაზღაურების დინამიკაც. გამოკითხვის შედეგების მიხედვით, 2024 წლის I კვარტალში კომპანიათა 48%-მა გაზარდა დასაქმებულთა ხელფასები. აღნიშნული ზრდა შესაძლოა უკავშირდებოდეს კომპანიების მიერ I კვარტალში დასაქმებულთა ხელფასების გადახედვას. ამასთანავე, აღსანიშნავია, რომ წინა წლის შესაბამის პერიოდში დასაქმებულთა ანაზღაურების ზრდა კომპანიების 61%-მა დააფიქსირა.

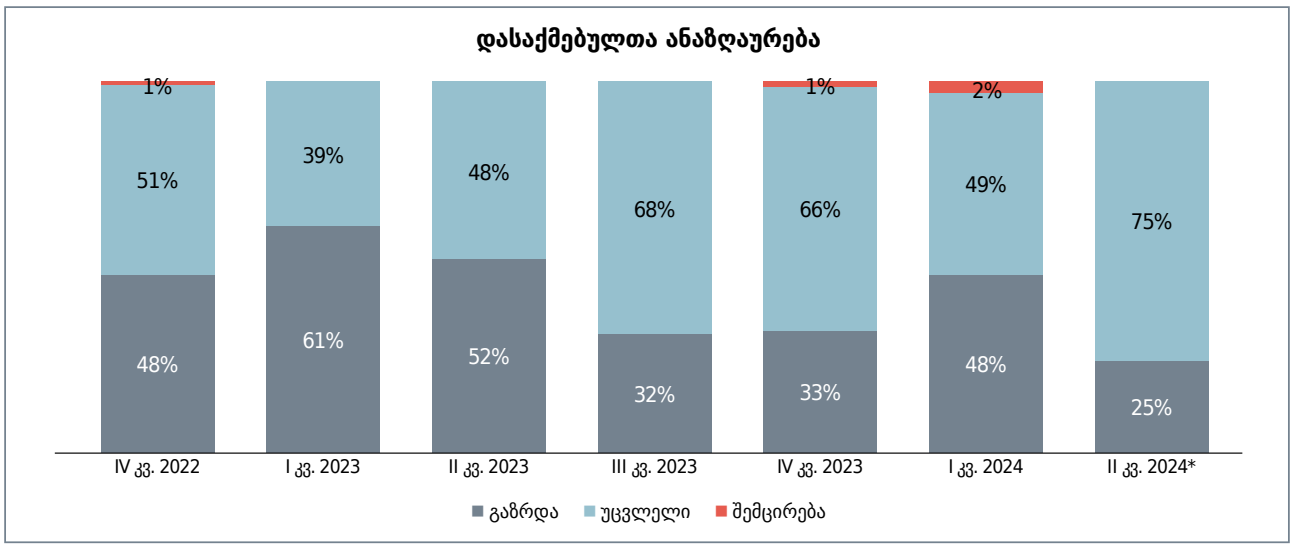

გრაფიკი 23: დასაქმებულთა ანაზღაურება

სექტორების მიხედვით, 2024 წლის I კვარტალში, ვაჭრობის სექტორში კომპანიათა ყველაზე დიდმა ნაწილმა დააფიქსირა დასაქმებულთა ანაზღაურების ზრდა. 2024 წლის II კვარტალში კი დასაქმებულთა ანაზღაურების ზრდას კომპანიათა ყველაზე დიდი წილი (30%) მშენებლობის სექტორში გეგმავს (იხილეთ გრაფიკი 24).

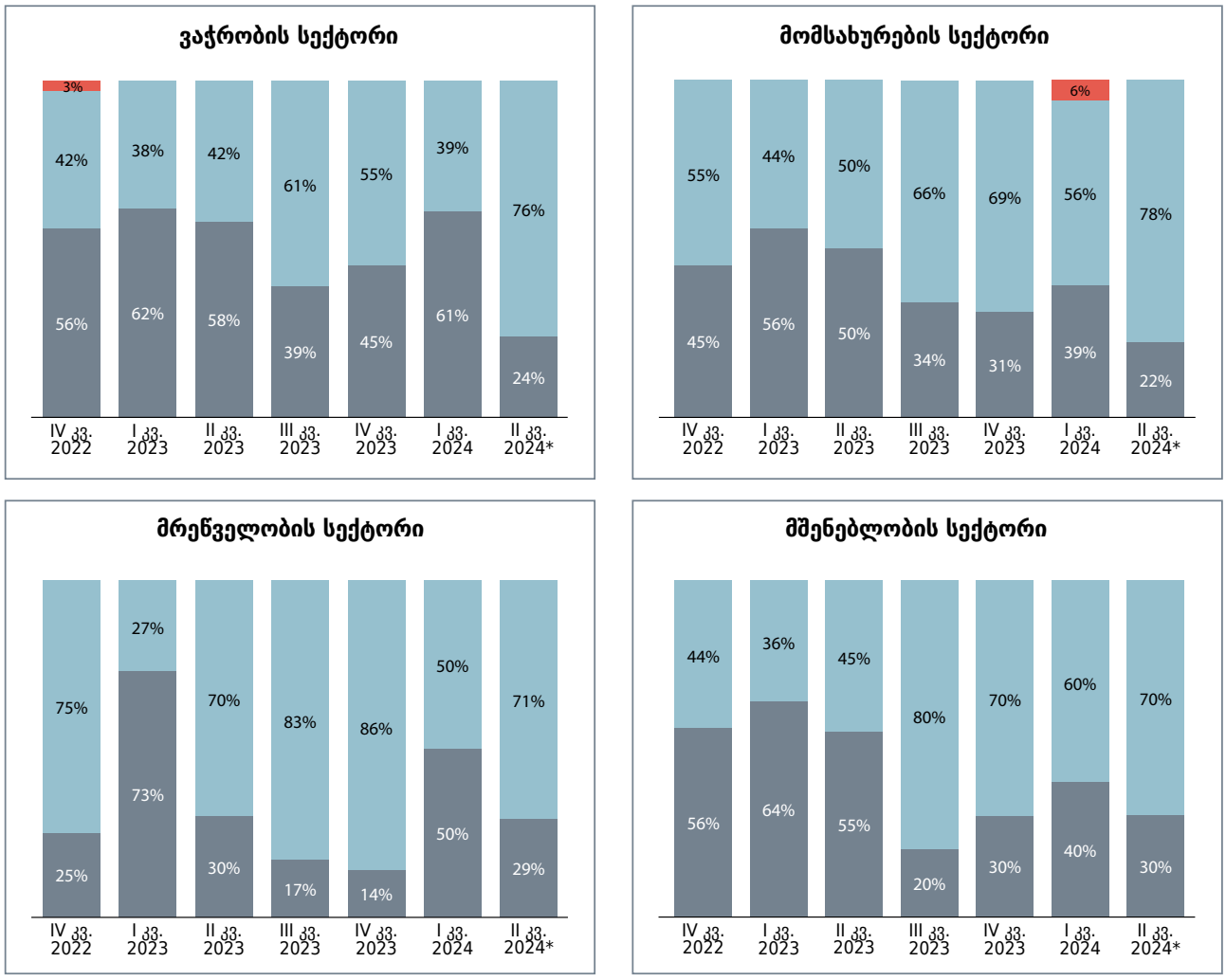

გრაფიკი 24: დასაქმებულთა ანაზღაურება ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

გამოკითხულ კომპანიათა შორის, ვინც 2024 წლის I კვარტალში თანამშრომელთა ხელფასების ზრდა დააფიქსირა, უმრავლესობამ (87%-მა) 2024 წლის I კვარტალში დასაქმებულთა ანაზღაურება 0-20%-ით გაზარდა. 2024 წლის I კვარტალში, გამოკითხულ კომპანიათა 2%-მა გაზარდა დასაქმებულთა ანაზღაურება 40%-ზე მეტად (იხილეთ გრაფიკი 25).

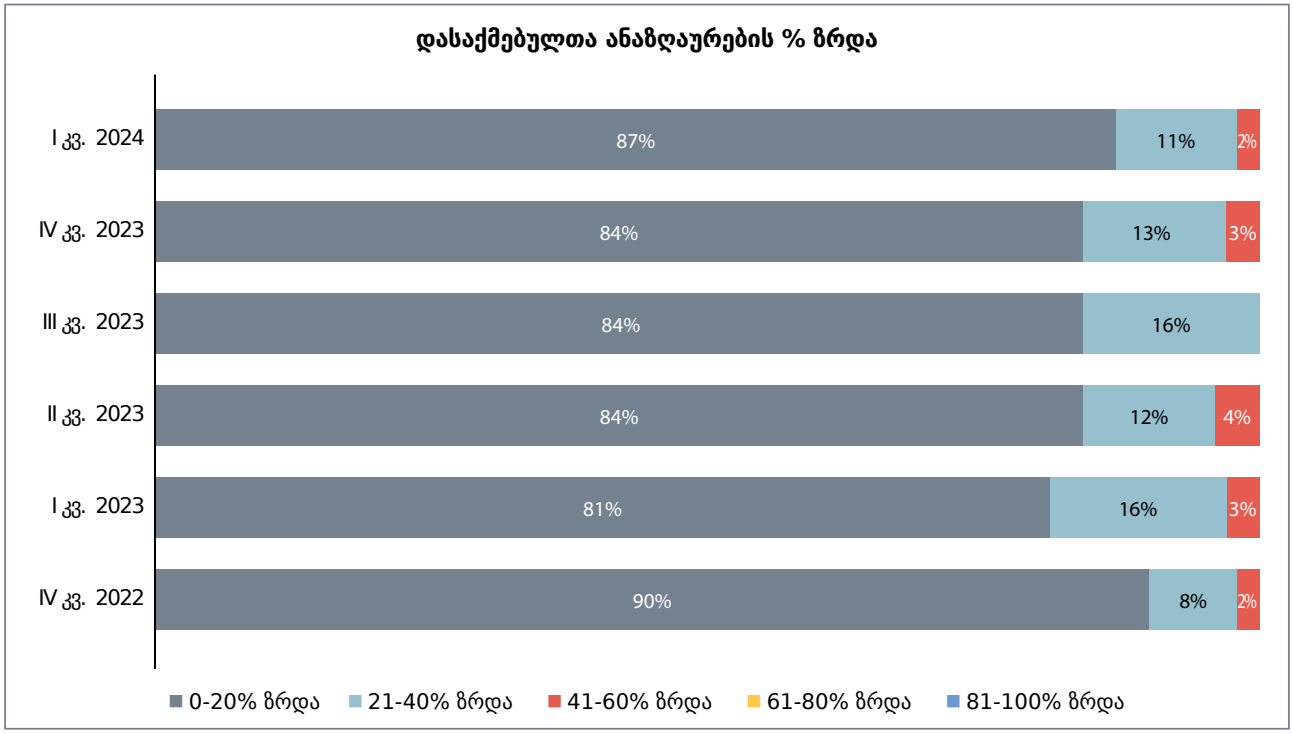

გრაფიკი 25: დასაქმებულთა ანაზღაურების % ზრდა

BAG ინვესტიციების კვლევა

ინვესტიციების კვლევის ფარგლებში, რომელიც ტარდება წელიწადში ორჯერ, პიემსი კვლევითი ცენტრი აგროვებს მონაცემებს ინვესტიციების ტენდენციების შესახებ. აღნიშნული კვლევისთვის გამოკითხული კომპანიები იყოფა ოთხ სექტორად (როგორც, BAG ბიზნეს კლიმატის შემთხვევაში): ვაჭრობა, მომსახურება, მრეწველობა და მშენებლობა. 2024 წლის პირველ კვარტალში ჩატარებულმა კვლევამ შეაჯამა BAG-ის წევრებისა და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიების მიერ 2023 წელს განხორციელებული ინვესტიციები და მათი გეგმები 2024 წლისთვის.

საინვესტიციო გარემო 2023 წელს

მთლიანობაში, გამოკითხული კომპანიების 70%–მა განაცხადა, რომ 2023 წელს, 2022 წელთან შედარებით, მათ მიერ განხორციელებული ჯამური ინვესტიციების მოცულობა გაიზარდა. ამასთან, გამოკითხული კომპანიების 25%-მა განაცხადა, რომ აღნიშნულ პერიოდში მათ მიერ განხორციელებული ჯამური ინვესტიციების მოცულობა უცვლელი დარჩა, ხოლო დანარჩენი 5%-ისთვის შემცირდა.

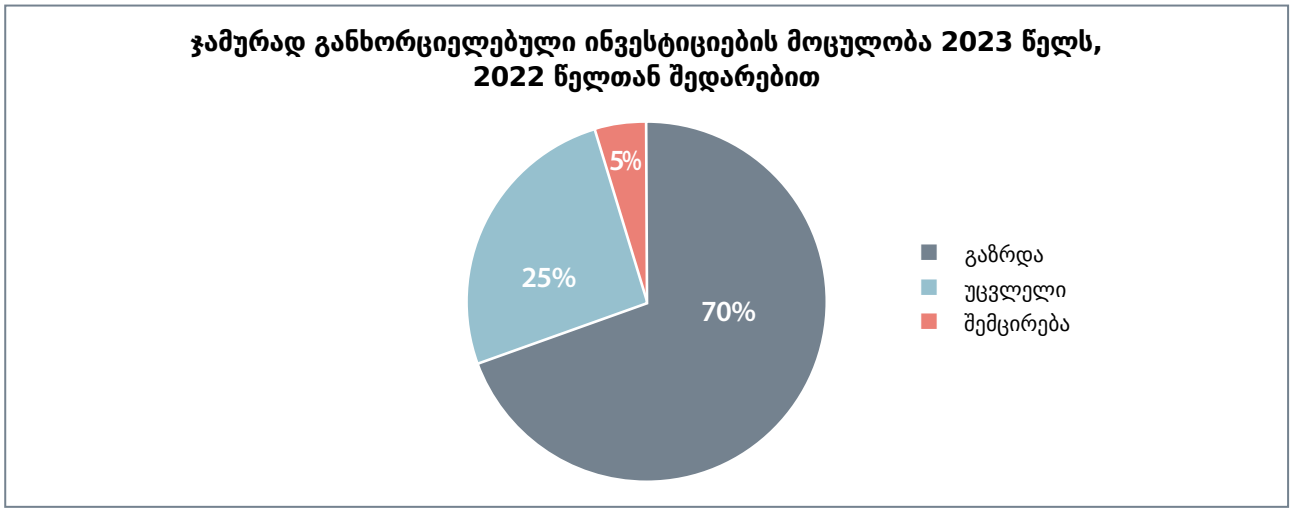

გრაფიკი 26: საინვესტიციო გარემო 2023 წელს

სექტორებს შორის, ვაჭრობის სექტორში კომპანიათა 76%-ის განცხადებით, 2023 წელს, 2022 წელთან შედარებით, ჯამური ინვესტიციები გაიზარდა. მომსახურებისა და მრეწველობის სექტორებში მოცემულ პერიოდში ჯამური ინვესტიციების ზრდა კომპანიათა 69%-მა დააფიქსირა, ხოლო მშენებლობის სექტორში - 50%-მა.

რაც შეეხება ინვესტიციების კლებას, ვაჭრობის სექტორში ჯამური ინვესტიციების კლება არ დაფიქსირებულა, ხოლო მრეწველობის სექტორში კომპანიების 23%-მა დააფიქსირა 2023 წელს, 2022 წელთან შედარებით, ჯამური ინვესტიციების შემცირება. მშენებლობის სექტორში ჯამური ინვესტიციების კლება 10%-მა დააფიქსირა, ხოლო მომსახურების სექტორში 3%-მა (დეტალური ინფორმაციისთვის იხილეთ გრაფიკები 28, 29, 30 და 31).

აღსანიშნავია, რომ 2023 წელს, კომპანიების უმეტესობამ გაზარდა ინვესტიციები მანქანა-დანადგარებსა და აღჭურვილობაში (65%). ინვესტიციების ზრდა შედარებით ნაკლებად პროგრამული უზრუნველყოფის/მონაცემთა ბაზებსა (57%) და შენობა-ნაგებობებში (52%) განხორციელდა.

სექტორების მიხედვით, მანქანა-დანადგარებსა და აღჭურვილობაში განხორციელებული ინვესტიციების მიხედვით, პროცენტულად ყველაზე მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა ვაჭრობის სექტორში, სადაც კომპანიების 79%-მა გაზარდა ინვესტიციები აღნიშნული მიმართულებით. აღსანიშნავია, რომ პროგრამული უზრუნველყოფის/მონაცემთა ბაზებში (74%) და შენობა-ნაგებობებში (61%) ინვესტიციების ზრდის მიხედვითაც ვაჭრობის სექტორი გამოირჩეოდა.

საინვესტიციო გეგმები 2024 წელს

2024 წლის I კვარტალში გამოკითხული კომპანიების 66%-მა განაცხადა, რომ 2024 წელს, 2023 წელთან შედარებით, მათ მიერ ჯამურად განხორციელებული ინვესტიციების მოცულობა გაიზრდება. ამავდროულად, გამოკითხული კომპანიების 27% ჯამურად განხორციელებულ ინვესტიციებში ცვლილებას არ მოელის, ხოლო 7% მოელის ინვესტიციების კლებას.

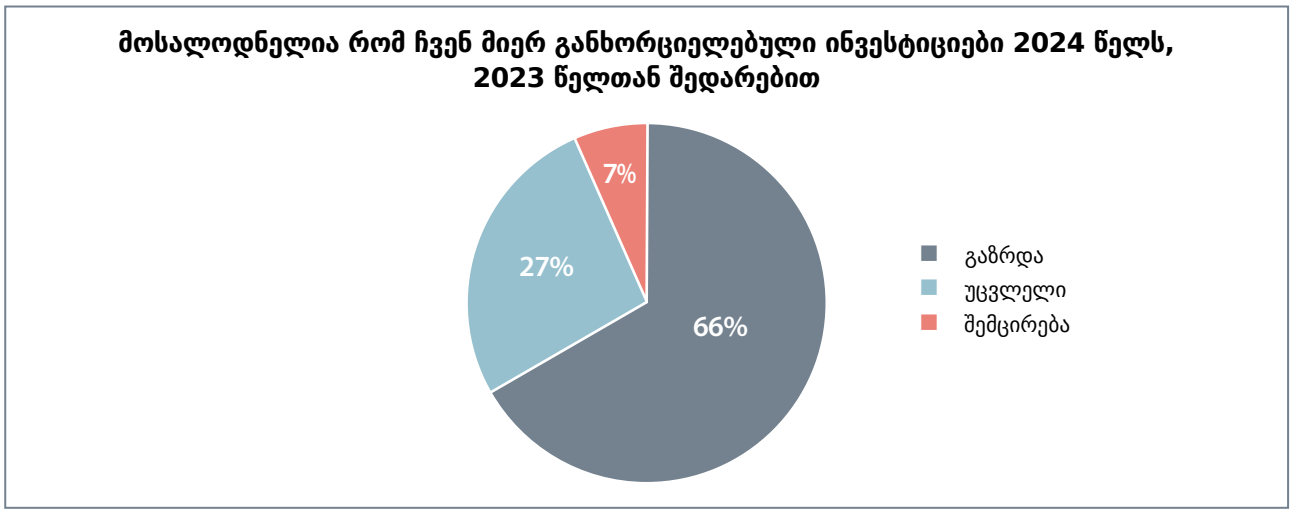

გრაფიკი 27: კომპანიების 2024 წლის საინვესტიციო გეგმები

სექტორებს შორის, ყველაზე ოპტიმისტური მოლოდინი 2024 წელს ინვესტიციების განხორციელებასთან დაკავშირებით მშენებლობის სექტორში ფიქსირდება. მშენებლობის სექტორში გამოკითხულ კომპანიათა 90% გეგმავს ჯამური ინვესტიციების ზრდას. მრეწველობის სექტორში მსგავსი მოლოდინი გამოკითხულ კომპანიათა 69%-ს აქვს, ხოლო მომსახურებისა და ვაჭრობის სექტორებში 63%-ს.

2024 წელს ინვესტიციების ზრდასთან დაკავშირებით, დადებითი პროგნოზები უფრო მეტად დაფიქსირდა აღჭურვილობის მიმართულებით, ხოლო შედარებით ნაკლები პროგრამული უზრუნველყოფის/მონაცემთა ბაზებისა და შენობა-ნაგებობების მიმართულებით. გამოკითხულთა 68% მოელის, რომ 2024 წელს მათი ინვესტიციები გაიზრდება აღჭურვილობის მიმართულებით. მსგავსი მოლოდინი პროგრამული უზრუნველყოფის/მონაცემთა ბაზების მიმართულებით 64%-ს აქვს, ხოლო გამოკითხულთა 53% ფიქრობს, რომ 2024 წელს მათ მიერ განხორციელებული ინვესტიციები გაიზრდება შენობა-ნაგებობების მიმართულებით.

აღსანიშნავია, რომ სექტორების მიხედვით, აღჭურვილობის მიმართულებით ყველაზე დადებითი პროგნოზი ფიქსირდება ვაჭრობის სექტორში. კერძოდ, ვაჭრობის სექტორში გამოკითხულ კომპანიათა 71% აპირებს გაზარდოს ინვესტიციები აღნიშნული მიმართულებით. რაც შეეხება პროგრამულ უზრუნველყოფას/მონაცემთა ბაზებს, ამ მიმართულებით ყველაზე დადებითი მოლოდინი მომსახურების სექტორში ფიქსირდება, სადაც გამოკითხულთა 72% მოელის ინვესტიციების ზრდას. სექტორებს შორის, მშენებლობის სექტორში ფიქსირდება ყველაზე პოზიტიური მოლოდინი შენობა-ნაგებობებში ინვესტიციების ზრდის მიმართულებით (80%).

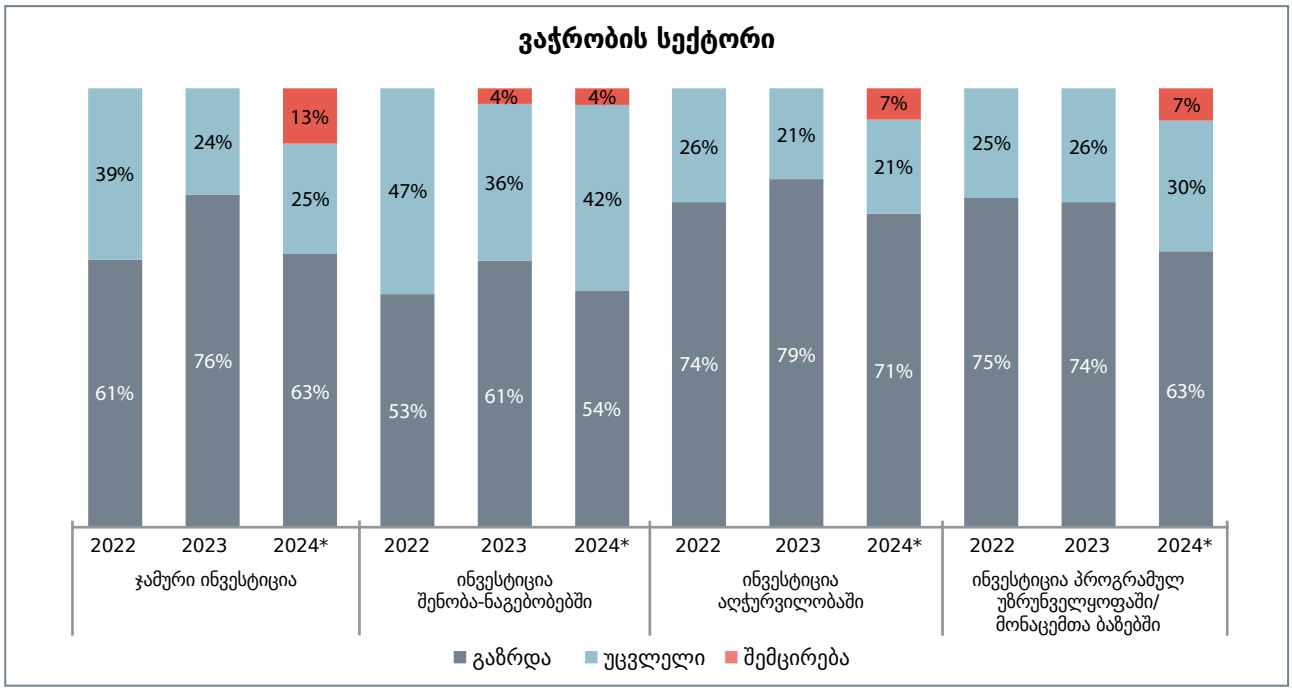

გრაფიკი 28: საინვესტიციო გარემო 2022 და 2023 წლებში და საინვესტიციო გეგმები 2024 წელს ვაჭრობის სექტორში (ცვლილება წინა წელთან შედარებით)[10]

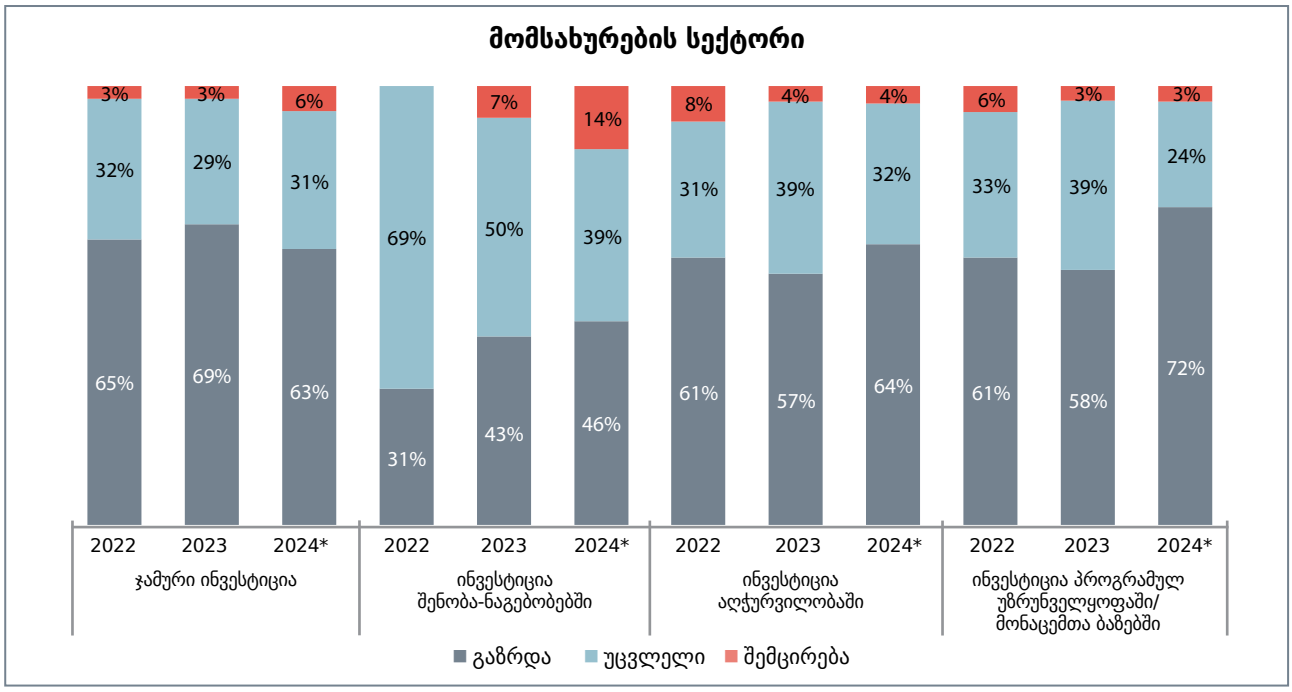

გრაფიკი 29: საინვესტიციო გარემო 2022 და 2023 წლებში და საინვესტიციო გეგმები 2024 წელს მომსახურების სექტორში (ცვლილება წინა წელთან შედარებით)

[10] დამრგვალების გამო ანგარიშში მოცემულ ზოგიერთ გრაფიკზე მონაცემთა ჯამი ზუსტად 100%-ის ტოლი არ არის.

* მოლოდინი

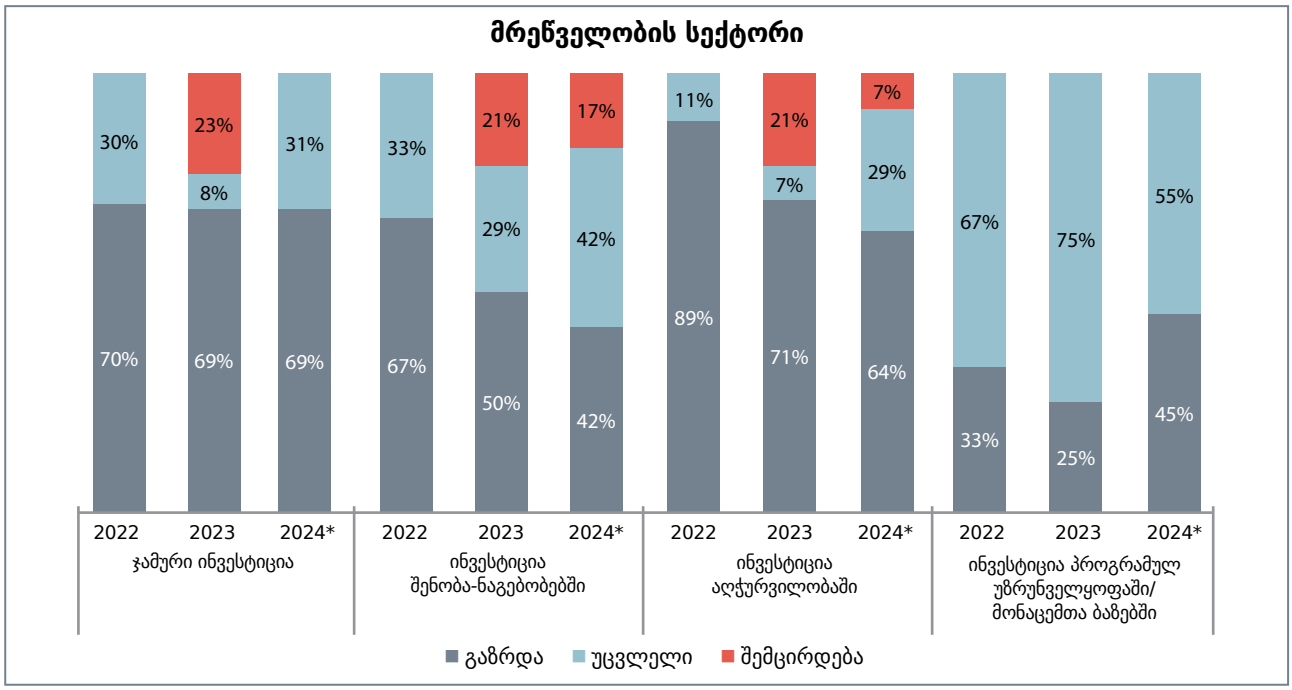

გრაფიკი 30: საინვესტიციო გარემო 2022 და 2023 წლებში და საინვესტიციო გეგმები 2024 წელს მრეწველობის სექტორში (ცვლილება წინა წელთან შედარებით)

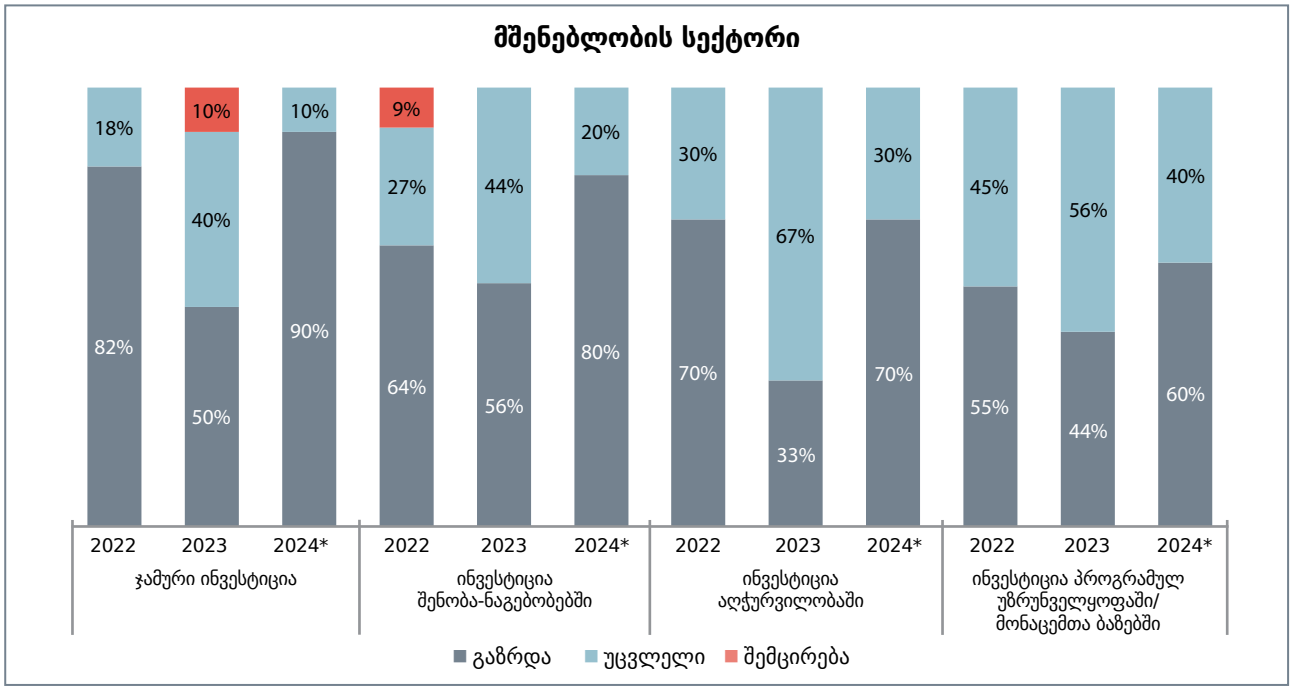

გრაფიკი 31: საინვესტიციო გარემო 2022 და 2023 წლებში და საინვესტიციო გეგმები 2024 წელს მშენებლობის სექტორში (ცვლილება წინა წელთან შედარებით)

კონტაქტი:

გ. ლეონიძის ქ. 2, თბილისი, საქართველო

+995 32 2 202-215

info@bag.ge

Business Association of Georgia

www.bag.ge